

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

ღუთუა

№ 1 იანვარი 1969

საქართველო
საბჭოთა კავშირი

წითელ მოედანზე.

ფოტო თ. სარგაძისა.

ზოგი რაე

ილიანს სსრკ-ის

ვლადიმერ ილიას-ქე ლენინის შრომებიდან ყველაზე ადრინდელად ითვლება სტატია „ახალი სამეურნეო მოძრაობა გლეხთა ცხოვრებაში“, ხოლო პირველ ლეგალურ გამოცემად — „ეკონომიური ეტუდები და სტატეიები“, რომელიც 1898 წელს გამოვიდა. წინაშე ავტორის ვინაობა ასე იყო აღნიშნული: ვლადიმერ ილიანი.

ნ. ლენინის ფსევდონიმით ვლადიმერ ილიას-ქემ პირველად 1901 წლის დეკემბერში ეყრნალ „ზარიამში“ გამოაქვეყნა თავისი შრომა „აგრარული საკითხი და მარქსის კრიტიკისებში“. ამჟვე ფსევდონიმით გამოვიდა მისი ნაწარმოები „რა ეკევიმთო?“ (მარტი, 1902 წ.). ამის შემდეგ ფსევდონიმო „ლენინი“ ვლადიმერ ილიას-ქის მეორე ვეარად იქცა.

ბევრს აინტერესებს ამ ფსევდონიმის წარმოშობის ისტორია. ეს ინტერესი დიდ ხანია აღძვრდა ადამიანებს. ჯერ კიდევ 1924 წელს, პარტიის მოსკოვის კომიტეტის ვაზუთის რედაქციამ სთხოვა ნ. კ. კრუსკისათვის ენასუხა ამ შეკითხვაზე. ნალექ-და კონსტანტინეს ასული მაშინ წერდა: „პატრეცემული ამხანაგებო!

არ ციცო, რატომ აიღო ვლადიმერ ილიას-ქემ ფსევდონიმად „ლენინი“, ამის შესახებ მისთვის არასოდეს არ მცითხავს, ფლდამისს ეძახდნენ მარია ალექსანდრეს ასულს, მის გარდაცვლილ დას ერქვა ილია. ლენინს ამბებს ადგილი ჰქონდა მას შემდეგ, რაც მან გამოიყენა ეს ფსევდონიმი. ლენინმა გადასახლებაში არ ყოფილა. ალბათ, ფსევდონიმი შეარჩია შემთხვე-

ვით, იმის მსგავსად, როგორც პლენხანოვი წერდა ერთხანს „ვოლგინის“ ფსევდონიმი.

არა მგონია, რომ ვლადიმერ ილიას-ქის განსაკუთრებული მნიშვნელობა მიეცა ფსევდონიმისათვის. აქ წერდა კიდევ ადრე „რულის“ ფსევდონიმით, გამოდიოდა „კარპოვი“ ფსევდონიმითაც.

კომუნისტური საღამით.

ნ. კრუსკისათა.
ვლადიმერ ილიას-ქის ქმა — დიმიტრი ილიანს-ქე ულიანოვი ამის შესახებ ამბობდა:

— მოხდა ისე, რომ პლენხანოვმა გეარად არჩია ვოლგინი, ალბათ, ვლადიმერ ილიანს-ქე ლენინი დაიჩქვა ციმბირის მდინარის სახელის მიხედვით.

ვ. ი. ლენინი განსაკვირვებელი შრომისუნარიანობით გამოიჩინოდა. იმისათვის, რომ დაეწერა ცნობილი ნაშრომი: „კაპიტალიზმის განვითარება რუსეთში“, მან გამოიყენა 500 წიგნი და სტატია რუსულ და უცხოურ ენებზე. „მატერიალიზმსა და ემპირიოკრიტიკიზმზე“ მუშაობის დროს კი შეისწავლა 200 უცხოური ნაწარმოები: ჯერმანულ ენაზე — 135, ინგლისურ ენაზე — 39, ფრანგულ ენაზე — 26. აგრეთვე მრავალიცხოვანი სტატეები ფიზიკის, ბუნებისმეტყველების, ფლოსოფიის ისტორიის შესახებ.

მხატვრობა ლიტერატურა რომ იდევრი ბრძოლის უმძლავრესი იარაღი, ამის ლენინი მუდამ ვეასწავლიდა, და ეს, პირველ რიგში, ნათლად ჩანს ლენინის გენიალურ ნაშრომებში. ლენინი ძლიერ სწორად მიმართავდა და იხსენებდა რუსული და უცხოური მხატვრული ლიტერატურის სახეებს. მის წინაშე უამრავზე უამრავი ლიტერატურული ციტატაა სალტიკოვ-შჩედრინის, ტურგენევის, გოგოლის, გრიბოედოვის, კიროლოვის, ჩეხოვის, ჩერნიშევსკის, ნეკრასოვის, უსპენსკის, უცხოელი მწერლების — გოეთეს, ჰაინეს, სერვანტესის, შექსპირის და სხვათა ნაწარმოებებიდან. ლიტერატურული სახეები ამ გამოყენებაში უხადლო სიზუსტითა და გონება-მახეილობით.

საერთოდ, ვლადიმერ ილიას-ქე ყველა

ანციფერებდა თავისი ერულიცითა და უსახლგრო ინტელექტუალური პოზიციონით. მშობლიური ენის გარდა, ის სრულყოფილად ფლობდა გერმანულ, ფრანგულ და ინგლისურ ენებს, წერდა და კითხულობდა იტალიურად და პოლონურად, სწავლობდა შვედურ, ბულგარულ, ჩეხურ და უცქველ — ლათინურ და ბერძნულ ენებს. მისი ბიბლიოთეკა კრემლში ითვლიდა 20 ათას ტომს.

ვ. ი. ლენინი მის თანამედროვეთა მეხსიერებაში დარჩა, როგორც არაჩვეულებრივად თავდაბალი ადამიანი, ძველი ბოლშევიკი ვ. ა. კარპინსკი იფინებდა, რომ კრემლში ვლადიმერ ილიანი თვითონ ცხოვრობდა სრულიად ჩვეულებრივ ბინაში, რომელიც შედგებოდა უბრალო გვევით გაწყობილ პატარა ოთახებისაგან.

ამ ბინის ერთადერთი უპირატესობას ის წარმოადგენდა, რომ იგი მდებარეობდა სახალხო კომისარია საბჭოს სტოლობა და რუბინის გვერდით: საჭირო იყო მხოლოდ კორიდორის გავლა. ვლადიმერ ილიას-ქე აღშფოთდა, როცა შეიტყო, რომ მის ბინას სახელმწიფო ხარჯზე მიამაგვრეს და მალაგებულ და კატეგორულად მოთხოვია, რომ და მალაგებოს შესანახად თავის ბინის ხელფსიდან გამოეკეთათ.

ერთხელ საბჭოთაბჭოს თანამშრომლებს დაუტრეგეს თითო ფუთი კარტფილი. სიამო პირველი იყო ლენინი. მისი გვარის ვასწერე ეწერა „2 ფუთი“, შემდეგ კრუსკისათა — „1 ფუთი“ და ა. შ. ვლადიმერ ილიას-ქემ წამალა „2 ფუთი“, დაწერა „1 ფუთი“. კრუსკისათა სულ წამალა და შენიშნა: „სახეობასაბჭოში არ მუშაობს“.

როცა კი ვიკონებ ვლადიმერ ილიას-ქეს, — წერდა ვ. ა. კარპინსკი, — ყოველთვის ვერწნობ და ვფიქრობ, რომ იგი იყო კომუნისტი არა მარტო თავისი იდებებით, არამედ მიეული ცხოვრებით, მიეული სულითა და გულით. იგი ჩვენს დროში გვიჩვენებდა იმ სრულყოფილი ადამიანების სახეს, რომლებიც იცხოვრებენ მომავალში, კომუნისტის დროს.

ამხვევებ მერყევენს ის ორიოდ დეტალი ამ დიდი ადამიანის ცხოვრებიდან. რომლებიც ჩვენ ზემოთ ვავისსენებ.

პროლეტარებო ყველა ქვეყანას, შეერთდით!

№ 1 (386) იანვარი, 1969 წ.
გამოცემის წელი 47-ე.

ყოველთვიური სასოხარეოპროლეტარული პერიოდიკი და სასოხარეოპროლეტარული პერიოდიკი

საქ. სსრ კ. მარქსის
სახ. ხახ. რესუბ.
ბიბლიოთეკა

▲ ახალი დაზეგების დამონტაჟება.

შარან ვახუშტულე თბილისში ქალთა საერთაშორისო საქმედაკო ტურნირი გაიჭრა. თამაშისგან თავისუფალ დღეს მოკლდაც ქალები თბილისის მაუღ-კაშვლის კომბინატს ეტყურნენ. ესაუბრნენ ფიქარ ქალებს, რომელთა შორის ბევრა ჭადრაკის მოტრფილად. ამ შეხვედრის დროს კომბინატის დირექტორმა ნანა აღქანაძისა უთხრა:

— ნანა, თუ ვახუშტულე, ერთი ყველაზე კარგი ახალი ქსოვილს შენს სახელს დაეჭარქვეთ!

ნანამ არაფერი უთხრა, მაგრამ კოლექტივის მიედი გაუზარა. და ახე დაიხადა ახალი შვენიერი ქსოვილი „ნანა“. და რომელმაც რომელს გაუთქვა სახელი — ეს კიდევ საკითხავია!

იმ ქსოვილისაგან შეყვრილი პირველი პალტი ნანამ ჩაიცვა.

ველი საწარმოს — ფაბრიკას თუ მანქანას აქვს თავისი ისტორია. თავისი ისტორია აქვს მაუღ-კაშვლის კომბინატსაც. ბევრი სუფარული სახელია დაკავშირებული ამ საწარმოს ისტორიასთან. მთა შორის პირველი რიგში უნდა დავახსენოთ მამაკე ქარაველი ქალაქუფელი თინა თისბუბი. რომელიც ამ საამქრობიდან წავიდა ბაქოშილს ევლზე. ვინ მოსვლილს რამდენ საბჭოთა ქარის

ქ ს მ ფ (ა) ი მ ს უ ე ნ ლ ე ჯ უ ბ ი ს ზ მ ნ ე ე ზ ე

კაცს და ოფიცერს შეუნარჩუნა მან სიცოცხლე; თავისი ხანტარული ჩანთით მან გაიარა ომის მთელი გზა კავკასიის მხიდადგომებიდან ოდერის ხანძარბოვამდე; აქ დაეცა იგი გვირგული სიყვალში.

1980 წელი სათბილერი წელია კომბინატისთვის. მამდინარე წელს თბილისის მაუღ-კაშვლის კომბინატს „საბჭოთა საქართველოს“ თავისი პირველი პროდუქციის გამოშვებიდან ორმოცი წლისთავი უტარულდება. ეს დრო მცირე მონაკვეთი როლია იმისთვის, რომ ფაბრიკის კოლექტივმა თავი მოუყაროს, შექაშოს და მის მიერ მოპოვებული შრომითი მიღწევები უტყაყოს საშრობლოს.

თავისი არსებობის პირველ წელს კომბინატმა 460 ათასი მეტრი ქსოვილი გამოუშვა. მასმის ეს საწარმო წელიწადში მხოლოდ 365 ტონა შალის ნედლეულს ამუშავებდა და 8 სახეობის ქსოვილს აწვდიდა მიმხმარებლებს.

მაუღ-კაშვლის კომბინატში ახლა სამი ათასზე მეტი კაცი და ქალი მუშაობს. ეს აღმავანები ყველწლიურად 8510 ტონა ნედლეულს ამუშავებენ და 21 სახეობის საბალტო და საკოსტუმე ქსოვილებს უშვებენ.

შარან კომბინატმა 3 მილიონ 420 ათასი მეტრი ქსოვილი გამოუშვა. გამოშვებული ქსოვილების მეტრები წელს 3 მილიონ 900 ათას მეტრს მიღწევდა. ეს კი იმას ნიშნავს, რომ აქ მოქსოვილი მეტრითი დახსოვებით მილიონ-ნახევარმა აღმავანმა შეიძლება შეყვაროს პალტი და კოსტუმი.

თავისი არსებობის ორმოცი წლის მანძილზე „საბჭოთა საქართველომ“ 80 მილიონ მეტრზე მეტი ქსოვილი მოქსოვა. ამ ქსოვილით 28 მილიონ 871 ათასმა აღმავანმა შეიჭრა პალტი და კოსტუმი.

კომბინატის მუშაკთა ბრწყინვალე გამარჯვება იყო ამას წინათ შექმნილი სახაინი ქსოვილი „ნონა“, რომელიც ჭადრაკში მხოლოდო ჩემპიონის წინა გაფრინდშულის პატივსაცემად დაიხადა. „ნონა“ კომბინატში დამუშავებული ახალი ტექნოლოგიის ფასიურია წართისაგან შეიქმნა. ამ ფასიურება წარმოა თავისი სილამაზითა და პრაქტიკულობით ისეთი დიდი მოწონება დაიმსახურა, რომ მატლის საყვარლო ცენტრალურმა სამეცნიერო-საყვლემა ინსტიტუტმა თბილისის მაუღ-კაშვლის კომბინატთან საგანგებოდ გამოითხოვა მისი გაწყობის პარამეტრები და მოვლ რაც ფაბრიკებს წინადადება მისცა, ფართოდ დაწერგოს წარმოებაში ამ წართისაგან დამუშავებული ქსოვილები.

უქანატკნელ წელიწად-ნახევარში კომბინატის მუშაკებმა საყვარლო ასობრტიურების ინსტიტუტს მთი მიერ შექმნილი ახალი ქსოვილის 11 სახეობა წარუდგინეს. ინსტიტუტმა უველი ნიშუში მოიწონა წარმოებაში დასაწვად. საყვარლო საბატგრო-ტექნოლოგიურმა საბჭომ საქართველოდან წარდგენილი 11 ნიშუშიდან 8 ნიშუში მხოლოდო ტენდარტებზე მიიწინა. კომბინატის მუშაკები საბარბოლანად ამყობენ იმითაც, რომ მთი მიერ შექმნილი დარბას საბალტო „თბილისს“ ახლა დიდი რაოდენობით უშვებს მოსკოვის საყვარლო

კომბინატის მოწინავე მუშები.

უბრალო და რომ ეს საბალოტო პოპულარობით სარგებლობს არა მარტო საბჭოთა კავშირში: ბლადივო, მონრეალში, ოზირში ჩვენებურმა მოდურმა საბალოტო და საკონტრუქტო ქაოვლებმა უცხოელი დამოუკიდებლობის სტრეოი მოწინაე დაიხასურებ.

...

...1986 წლის 7 ნოემბერს ამერკავკასიის ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტის თავმჯდომარემ მხის ცხაკაიამ პირველი აგური ჩახდო მთავალი კომბინატის საბირკველში; ხალხმრავლ მიტინგზე გამოხუბლი მუშები და ინჟინრები ერისხად აღნიშნავენ, რომ ეს კომბინატი მათი შვლებისა და შვალისვლების ბედნიერების წყარო გახდება. ამ აღმანიენს სტერილიად, რომ ისინი საშვალისვლილო საქმეს აკეთებენ.

გამართლდა მათი იმედი. კომბინატის მრავალთხასანი კოლექტივი ალა

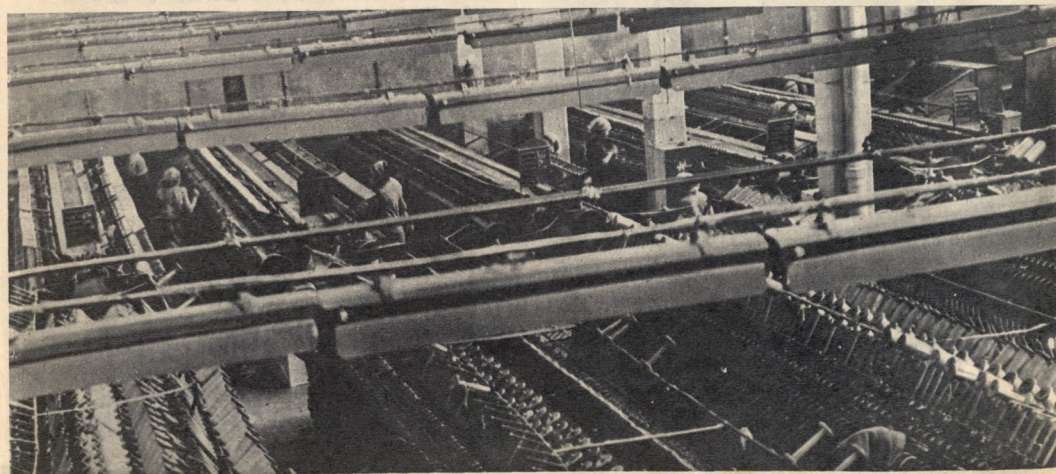
ფოტო მ. ბრანჰაძის.

გმარული შრომის შუდევს იქვს. შარწან საქარწოში ჩამდენიე ახული თიხისი მანეთი მოხმარდა მუშა-მოხმასხურტეების პრეტენცხსა და ერთდროულ დახმარტებტს. ვაწარდა მათი რეალური ტედლახი, თიჯისი მუშა-მოხმასხურტეებისთივის კომბინატი ახალ 14-სარწოულან საცხოვრებელ ხასტს აშენტს. შეხამე ცვლას მუშა-მოხმასხურტეებისთივის აქ შტეობლუბულია უფსისი ვახშამი, შუდვითი ეტლუვაი მოწარდებტს და მარტახული დედებტს, რომლებიც მეროე ცვლასი მუშაობენ.

ბეგრი, კიდე ბეგრი რამ კეოდება კომბინატის მუშა-მოხმასხურტეების საკეოდლოდო. პარტისისა და მოვარობის ამ შრტუნეს კი თხილისის მადეკამეოლს კომბინატის „სახმეთია საქარტეოლს“ კოლექტივი ახალი შრომითი გმარობისი უბახუბტს.

ბ. წახინაშვილი

ძალსართავი სამაქრო.

კვირის გაზეთი

გაზეთი

პირველი გვერდი

კონსტანტინე გამსახურდია და რექტორი პანც ზენცე.

29 ნოემბერი

მივყვითა ჰუმბოლტის სახელობის ბერლინურ უნივერსიტეტის რექტორმა, აკადემიკოსმა პანც ზენცემ.

ვალტერ შოლცი მოხარადა თავის მანქანით, მას თან ახლდნენ გამოცემლობა „ფოლკ უნდ ველტის“ თანაშრომლები.

ზუსტად 12 საათზე შედგით რექტორის კაბინეტში.

შესივსე შემიგვება რექტორი. რექტორის კაბინეტში დავიხსენებ პარიეტორი და პროფესორები. მათ შორის, ერთადერთი

*დასასრული. ცხ. „დროში“, № 11.

კარგიველოლოგი ჰუმბოლტის სახელობის უნივერსიტეტის, ვიკარე მაიერი.

პირველად მოგვესალმა რექტორი. მან ჩაგვინ ჩემვე დილობი, დაიწინურად დახედილი და წარსისიკვა შემდეგი ხატვა:

„ბატონო ლექტორი! თქვენ დღეს ჩვენი სახალხო სტუმარი ხარ. თქვენ ბატონო აკადემიკოსი იმის თქმა თითქმის თქვენ ჩვენი სტუმარი იყავით. ამ ნახვარი საუცხის წინად თქვენ იყავით სახალხო სტუმარი ჩვენი უნივერსიტეტის; მაშინ, როგორც მოგვხსენებთ, ამ უნივერსიტეტის რექტორი იყო დიდი მეცნიერი, აკადემიკოსი ელჰარდ მაიერი და ფილოსოფიური ფაკულტეტის დეკანი პარიეტორი, ლექტორი ბენი ერდმანი“.

ბატონა რექტორმა, აკადემიკოსმა პანც ზენცემ გვიხსენა ხანგრძლივი სივრცულ და ნაყოფიერი მიღწევები. დასასრულ მან გაგვთხროვა ჰუმბოლტის სახელობის უნივერსიტეტის ბრანქის კუბა, თანაც დასძინა 1969 წელს, საიუბილეო თარიღად თქვენი საღობოტორი პარიეტორისა და გაგვთხროვა ნების თქმის დილობი თქვენი მშენებრი საქართველოს დიდებულში, ტილისში.

გაგვთხროვა აგრეთვე წინა „ჰუმბოლტის სახელობის ბერლინური უნივერსიტეტის რექტორები“. ამ წყნს ამუშევრებენ იგი ჰუმბოლტის, ჰეგელის, ვლამაივის ღონ მიდენდორფის, აკადემიკოსის პარნაისის და აკად. ელჰარდ მაიერის მსოფლიოში განთქმული სახელები. შეკრების დასასრულს ქვე წარმოდგინდა სიტყვა მივამარე ბატონ რექტორს.

სიტყვა წარმოთქმული ბერლინური უნივერსიტეტის რექტორის, პანც ზენცეს კაბინეტში, პარიეტორისა და პროფესორების თანდასწრებით.

დიდად პატივცემული მაგნიფიცენცე, პატივცემული ბატონი პარიეტორებო, პატივცემული მაგნიფიცენცე, მკირფოსი ამანაგებო!

ფრიადა მოხარული ვარ იმ გარემოებით, რომ ჩემი ალმა მატერის, ბერლინურ უნივერსიტეტის რექტორმა ეგზონ პატივისცემით მიმიღო დღეს.

პირველი მსოფლიო იმის წინა წლებში მე დღეს ვინ ვინ დღეს ვინ კენახებრების, ლაიპციგის, მაუნხენის უნივერსიტეტებში, ბოლოს ბერლინში ჩავბრუნე გამოცემები 1919 წლის მაისის 15-ს, ამ დღესვე მივიღე ფილოსოფიის დოქტორის, ხელდასმულია მაგისტრის ხარისხი.

ფილოსოფიური ფაკულტეტის დეკანი, პარიეტორის ბენი ერდმანი გადამცა წილელი ტყავი და გაგვამოცა დაიწინურად დაწინაობი დილობი და ბრძანა:

„ფოცო დღევითი, რომ თქვენ მუდამ ამბროლბო კეშორიტებისათვის და იმ პატივის, რომელიც წილად გქმდით დღეს, მუდამ ზალა დაგერი“.

როცა იგი ლაპარაკობდა, მე მის წინაშე დამოკლდი ვიყავი. ბოლოს წამოვიტყვი და ვუთხარე:

„ფოცო ვლდ თქვენი ნახარაზები შეგასრულო“. მივიღე მათთან და მკერდის მარცხენი მხარეზე ვესხიე, როგორც ეს წინად გვერდნა ძველ საქართველოში. დღეს ამას ვამბობ: რაც წმიდაა წმიდაი მიმანია ამ ქვეყნად, ამ ფიციანთის არასოდეს მიღატანა.

* პარიეტორი: საღობოტორი გამოდის ჩაბარება.

შეხვედრა რექტორთან ჰუმბოლტის სახ. უნივერსიტეტი.

ქვეყნის რეალობა

კონსტანტინე პავსკოვისი

გორაკზე იმდენი დაწერილა, ბუმბერაზი რომ არ იყო, ადვილი შეხაზულ-ბელია შევხებუნებულავთ და ხელში ჩაიქნათ — რაღა დაწერიო-მეთქი. გორაკის შტაბი დიდი ადგილი უჭირავს ყველა ჩვენივეს ცხოვრებაში. მე იმასაც კი ვიცი, რომ არსებობს „გრანოზა გორაკისა“ — ის მუდმივად ზევს ვერძელი დაბა.

ჩემს თავში გორაკი მიწლი რუსეთია. როგორც ვიღვამ, გორაკზე განუყოფელი არსებობს.

იგი სრულყოფილია წარმომადგენელი იყო უსახაროლოდ ნიჭიერი რუსი ხალხისა. მზე რუსეთზე ამოხდილია და, როგორც იტვიან, მიწლი სიგრძე-სიღვანე იცნობდა თავის ხაშობილი კვეყანას, ხადე არაფერი არ იყო ისეთი, რისთვისაც ვერც იავდოდა თავისებურად, გორაკისებურად არ დავანას.

ცოქის განსაზღვრელი კაციაო, სწორად გორაკებია ნათქვამი, ისეთი ადამიანები, როგორც გორაკია, წელთაღრიცხვა შეიძლება დაიწყოთ.

მირავდელ არ გავიცანი, უწინარეს უკოლსა, მიხს უღვევით მოხდენილობამ მომიხილა, თუცა მხრებში ცოცა მოხრილი იყო და ყრუ ხმით ლაპარაკობდა. მაშინ გორაკი სულთერად უჯე ამ სიმაღლეზე იდგა, როცა შინაგანი სრულყოფილია წარუშედილ ბეჭებს ახვას ვარცხნიბას, ხელტვის მოძრაობას, ლაპარაკის თავისებურებას, განსაცემელს — შილიანად აღძვინას შეხედვარობას.

ამ გარეგნულ სიყოფიერებას, სულის ძალასთან შეერთებულს, უმაღ შეატყობოდ ხელის ფარობი მტყუნებულს, ყურადღებამ გამოიხვეჭა, სიარულად და კონტრუსტი, რჩეული თავისებურად, თითქმის უწინ იდგა, მაგრამ თან უხედვარად.

გორაკის წმინდა გონების თვალთ წყრადელ ისტვის ცხველა, როგორცაღა ერთი ნაცნობი მწერალი მიხატავდა (ის და გორაკი თურმე გვერდგვერდ ცხოვრობდნენ უარში).

ამ მწერალმა ერთხელ დილით ადრე გაიღვიძა და ფანქარაშინა მივიდა. ზღაპრე მარშალი მწივარებდა. სამართიდან ავად უღერავდა ქარაიონს, განიხა დაქმნილი დაიღვიძა და აქრადელად ლტენებზე მიხატებულ თხელ ფირფიტებს, ავიტის რომ იქაბიან.

იქვე იმ სახლის მალბობილი, ხადე მწერალი ცხოვრობდა, ერთი უმჯობესად თეთრი ხვალა იდგა. ცადავრელი ხვალის ხეი, იცოდა, ალბათ, გოგოლი. და აი მწერალმა დაინახა, რომ ხვალის შორიანად დგას გორაკი, რიბი-ბიბი ხელით კობს დამკედნილია და თავ-წვეული შეუტურებს ღონებრად დეხვა-გაღვდელ ხს.

ძალს ქარაიონი იყო, ძალს — ხვალა. ცახცახებდნენ, შრიალებდნენ ქარს აყოლილი ვერცხლოსფერუჭიანი ფოთლები და ცადავრელიც ზე ვივია ორდანიხავით გავგუნებდა.

გორაკი ძალიან დიდხანს იდგა ქვემოთილი და თავის არ ამორიდელ ხვალის. მერე რაღაც ჩაიღამარავა და ბაღის ველს მიაშურა, მაგრამ გონიდან ვიდრე ჩამდენჯერ მიიხედა ხსკუნს.

ვახშმად არ დახდნენ, მწერალმა გაეგა და ჰკითხა, რა თქვიო მაშინ, იმ თეთრ ხვალისათვის. გორაკის არ გაქვირავება და უკანავე — რაკი მივთავაშობდებით, რა გეწყოთაღ, უწინ ქამტყუდნენ რა ვაქვი — ძლიერმოხილებდა ამას მჭია-მეთქი.

ქალაქგარეთ, გორაკის რომ ავარია ჰქონდა, ცოცხლი უქვევტურე გორაკის. ზავხელის საშვი დღე ვა, ერთიანად თხელ, სუქუმა ღრუბლებში გავხვეული. ამ დღეულობა მთავარებ ჩრდილი ზოლ-ზოლად აღმწვირდა ავადმზად მწვენი გორაკებს მდინარე მისკეთს ვაძმა. ოთახებში თბილი ქაირ უმეჩავდა.

გორაკი იგი შეღავარებულა ჩემს ბოლო მოხობობაზე — აქობილდაზე, თითქმის სუბტიმიკული ბუნების დიდი მოვლენ ვერძელიდავი. ამის გამო თავი ძალზე უღერებლად ვარჩობიდი. მაგრამ მაშინ შევეცაშითე, რაკი არ იყავრებოდა, რომ ციხეთი ძალადღებუ ხდენიან ავად. ბოლოს დამეთანხმა, კეთილად გაიღვიძა და ერთი შეხებზევე ვანხედა თავისი ცხოვრებინა — ფოთის მალბობიდა ჩემს თვალთ ვნახე, რა სცადვადე უხვეუდნენ ციხე-შორედელ ქაშობი.

ლაპარაკის ზომ სულარ იტვითი ისეთინარია ლაპარაკობდა, როგორც ახლა უკვე მაშინდის არ შეგვიძლია ლაპარაკი, — ძარდავნი, მუხლმწიფარი ერთი. მაშინ სულ ახალი წაითხულა მწიწად ერთი ჩვენიური მეტადღერი, კაპიტან გერნეტის მებღად აწვიათი წინი, რომელსაც „კინელის მღვირი“ ერქვა.

გერნეტი ერთი ხანობას ხალგობა წარმომადგენელი იყო იაბონიში, ეს წინ იქ დაწერა, აწვიობითე თეთრივე აწვიო სტამბაში, ვინაღან იაბონელთა ცოლის ვერავინ იპოვა რუსული ენის მცოდნე საბიამწიფობი, და სულ სუბათის სიღვანედად თხელ იაბონურ ქალადღე.

თავისი წინის ფურცლებზე კაპიტანმა გერნეტმა ჩამოვალიბა ევროპაში მიოცენური სუბტიმიკული ჰაის დაბრუნების მახვილიწინარელი თეთრია. მიოცენის ხანაში დიწვის უფრის ნაპირებზე და შვიცენურვე კი მანერლისებრდა და კინარისებრთა ტყეები შვილებდნენ.

მე არ შემიძლია აქ დაწერილებით მოვიხიროთ გერნეტის თეთრიაზე — ამას შეტყობდა დიდი ადვილი დასწრებობდა. მაგრამ ერთი კა — გერნეტმა უცხლბობდად დაატყვა, რომ გერნეტისი ენისულობა ჩვენის ვადნიბა თუ მოხატვდებოდა, ევროპას მიოცენი დაბრუნდებოდა და ბუნებში უქრის ხანა დადგებოდა.

ამ თეთრის ერთადერთი სუტე მხარე იყო გრუნდინდორი ყურულის ვადნიბის სრული შეუძლებლობა. ამქამად, როცა აღძვინას უკვე ხელთა აქვს ატომური ენერჯია, შეიწი, უფერი როცა ამაზე უტყვი.

გერნეტის თეთრიაში რომ დავეწვე ულაპარაკი, გორაკი ვერ ჩუნდა იქდა, მერე მაგადანს თიბიბი დაქრა, და მომეცინა — ალბათ, თავსაწინისი გულსათვის თუ მისწენ-მეთქი. მაგრამ თურმე გატყუებით მისწენდა — ერთიანად შეეწერი, მოვიბიბი ამ თეთრის მწვიობს სიმტყვის და ერთვავარ სიხარულის მომგვერდ ხაზიას.

მან კარგა ხანს უტრიალა კაპიტან გერნეტის თეთრიას, ხან რა თქვა, ხან რა, თანდათან ვახლბდა და, ბოლოს მოხივა, გამოიწვივრე ეგ წინი, ხელ-ახლა გამოვიცი რუსეთში დიდი ტრავიფობი. სიხარულს ვეღარ მაღავდა — აი ხედვარ, რამდენ კარგ და გონივრულ რაბეს შეიძლება წააწვედს კაცი.

მაგრამ როცა ვეღარ მოახლო გერნეტის წინის ვამეცნა — მალე გარდაიცვალა.

თარგმანი დ. გომიანის მიხედვით.

რამე გველსინაონი

კუთაილხი

გუსკეთაილხი

აქ რიონინი ჩქარია სული, გულში რომ სწვდება უფრო და უფრო, ხელდა ოცნების ფეხებზე ამოსულნი, მონღის მეგზურ შუას გვეხსობრო...

მინდა ვუქვირო თვალბებს შვინებს, ისე ვაივდე ქუჩის მღობოდზე, თუ ლოდინებ დავაგვირებ, ვადავავარებ ვეცლა მოლოდინს!

გული საცხა და ოცნებებით, გული თბილია, როგორც მათი. არ ვიცი, ნეტავ როგორ მიმიღებს შენი რიონი და ქუთაისი.

რამ დაშვებოდა არავი ასე? ნაწრობი, ნაწარობი ლორიდან გზაზე, ვიცი და ამაყი. შეთითი და დრტივინა? რამ ვააუშა არავი ასე?

...და თურმე წუ იტვითი. და თურმე წუ იტვითი, ტალღებს მშლავის, მშფოთავებს, რომ სულდი მწვიდი აქვს, არავი ქელს უტრის მცხობათთან მაღლ ვგარბ და სეტიცხოვლის უსაზღვრო რიდი აქვს.

მე სიყვარულით ვნა ვვიძლი...
გრ. ანაშიძე — ზარბზის ზმინება.

ზავლები მშავარებოდა. მცხეთას და რუს-
თავს შუა ვადამილოთი თბილისი ცარილის იუმ აბი-
ხეთიანი შუის მყერს დუცხებდა. პრლოგიტი სუთ-
თა, ვამჭირავილი დღე დამდგარიყო. გულის ვამა-
სნევეზილი ვეფუენება ახალად ვადვიებულო ქა-
ლით. დღის ჟერ არც ისე მოვიგინებოდა. მისა-
სახურები კიდევ მოიჭაროდნენ თავიანი დამსე-
პულბებისაყენ. ცრას რამდენიმე წუთი აულა-
სწარიდ ამ დროს, რუსთაველის ვამოჩინა და იპე-
რის თეატრის უკან მზრის ქუჩაზე, სახლად ვან-
თილისი ბინდ-ულნი ვარიე ვამართლად ახალგაზ-
რდა კაცი ვამდგარდა. თვსავართი შევიდა შინ. წა-
თულ ვამდგარდვარულ, სიძველისავე ქაობიჭარ-
თი სავარტლში ვაუთარუნებულად ჩაქდა. უმაღლე
სავგინებლს მივცა.

შინ თვსავრეთი შეპარულ ახალგაზრდა კაცს
ზაჰს კარვართელს, ის ვველო ჩაჩრომდა ახლდენ-
ში, რამოდეს მის ახლობლებთან აღარ სმობიბე-
და და ვერც უთავისინებულად წარმოვიგინა არსე-
ბისა თუნდაც ერთი დღით.

ახალგაზრდა კაცი ბინავე ვერ ვაგახარა. ირგ-
ვლე დიდი არევადრევა იგინებოდა. იტავრე მ-
რიალუბულთი იყო ნახატები. ცალი დესსაგებლო,
ძირითი მაღლა, სმპარჩისთან იდო მაიფარე, მერე
სულც არსად ჩანდა. კართან, შემოსასხლდში ფე-
ხის ვამჭყენე ვაქალს ტომარასავით ევიო ახალ-
დადოდა ზოქავ, ვაღაცა მოუღებრეს წარსლებდობა,
მოღერკო, ჩაჩრო ამიფილე, სავირო იყო სულ
მაღლ იქნობრის დღე-ღებდა. წყნობის ადრენე,
თორბე სლავი არის, ვაქალსამაგებ მანდლობინი,
ლოჰა კომპე, მეტესტებად ღამაჰი ქალი, კაცს
შემოვიღებდა. რაბან ახუა, აი, როგორ დამწყებს
ზაჰს ამ წყნობის დამყარებას. პირველად, შორის
სამწავროდ უკუნთ შექნული რაგუჯის, შუა ჩა-
სხლდა რაღაც მდებრეთი, აიფინდა ცრუში ახგ-
რის. მამონ არავერი და არავე მოავინებ ქალ-
ქიანდ წახლდას. მერეჩემ... მერეჩემ... ვიღაც აულა
მერეჩემ, არის თმამ...

რითი სახეე მოაღლებით დავტივითლმა დღედა
ციფრამ ვაივავაფილი ამოღაა ძველი სახლის ვიწ-
რო, აუღლებული კიბე, ის არის შინ დამარტენულ
დასწულ, მხატვარი, რომელიც დღის მისი წინაა
დაწყებულ ღამა ქიშპის პორტრეტს დამოკრე-
ბას ვერ უხერხებდა, ვადრეული მხოლო ურბა:
— შენი ადრე ზინიდან ვასლდა მამინე შევინე-
ვალბა, ისევ ქვეთრო ჩახტედი, ატკობაღუბის მო-
ულდს სოფრე მანიც შემოიბრტედი ამ მოჩვენე-
ბას ვიკოს! შეხვედრის სურვალი ისევ და ისევ
მეტყობს ვინ არის შესარავინებელ ვინე?

თამბიბის ნინულ, სწორედ ისევე, იმ გოგის
საქმებდა ატკობაღუბულ ვიფირო, ახალგაზრდა
კაცის მხოლო დედებს თავი დავუქინა და სანამ სო-
ქელს რასმე მოიფურტებდა, ცალკე მოსიხა:

- დამტებულბიდან მოვაკითხის;
- რი, რა ვაგედავ?

— ეგეთი ვინ არის, რაც აულდს თავს ბერძნული
ცინს ჩანაქვი დღობრის ცოლის მხატვს, რა თა-
ვლა თბლის, ზოი არ ზგინო, აქო და ქოშის სა-
ცლას მხოლო დედებს თავი დავუქინა და სანამ სო-
ქელს რასმე მოიფურტებდა, ცალკე მოსიხა:

— დამტებულბიდან მოვაკითხის;

— რი, რა ვაგედავ?

— ეგეთი ვინ არის, რაც აულდს თავს ბერძნული
ცინს ჩანაქვი დღობრის ცოლის მხატვს, რა თა-
ვლა თბლის, ზოი არ ზგინო, აქო და ქოშის სა-
ცლას მხოლო დედებს თავი დავუქინა და სანამ სო-
ქელს რასმე მოიფურტებდა, ცალკე მოსიხა:

შოშის მხიბვა

ნაქარა

აქოტსონა

ნახატები რ. პლანდინოსისა

ქანელის როლი უფრო სწავს. ჩამტეიბია: სამუშაო-
დ შორს ვადარჯული ჩემი დღი შერიგო. არა,
ვინ შევიგო, როცა ქალი თვალთაც არ ბინახავს.
უკუვლევ ამის ვამაქიდე მხატვარ ზაჰს კარ-
ვართელს აღმამის ვაგენა-დარჩენულ საუბარს
ჩემ ნაშრომებში. ახა, რად ვინდები, ს, დიფი-
ენეს: ქუბდებით არ დავბადებულვარ, უფებშია
კარის.

ქაონის ქალს ვინ ჩვილს, უფრო ადრინდელი
მისი ნახატ, სახელად „გონიერი ვიქონა“, ვიწ-
რო ამ ვამოქვლევ ვაბების ღირსად არ სცნო. არც
ცტორბების ქაქს ველ-იბალბა.
დაბად ღამა ქოშე მონებებს არ აძლევს: ვინ-
და, არ ვინდა, ჩემი და შევირთ, იმდობი, რომ
შერიგოს ვაგენადა და მეცა აღესწანებრე ვა-
წარფიყო.

ზაჰს შემოძლებული „იქალბორი“ იღნავა არ
იბიჯება. იმ ვახუბლს მესამე წელნორი ვადის
მას აქვი, სულ სხვა, ერთხელ ვაღუვებავითი
თავმობრულ ვაგონის ადრეებს. ადრეებს და ვერ
უპოვინა. მერე არ აკითხავი, ვინ არის, სხდ შე-
ბად? ვამბეულც უქობის.

ვერის ბიდან, ატკობაღუბის ბინაშობი ვადა-
აულა. ატკობისსაკენ მოიქარადა სულ უფრო,
ახალგაზრდა ვაგონა. ბლში სამწავრო უკუი ები-
რა. მანქანად მისასვლელი ვაჰს შესასვლელი
ცხელი, იმხვედრის, ის იყო, ახლად დამგულ-
ვანსრებულთი ახადრედი ვაგონი. ვამბეულბე
ნინავებდა რა ემბეკ ვინეყო, შეტების შუად
ვამბეულბე მუშებმა, როცა ვაგონიან დესსავლი
ვამბეულბე უან მოხიდა და შეამჩნია, იბიბი ბუ-
ტუნის და ბერძნის ნარავზე რა ღრბა ცალს ტო-
ყებად ღურბანას უსუბიბიანი თვსახებელი — შე-
ვლელიც დღობრის. იქ მოულოდნელად ემბეულბე
სივებაც მიხვალა. წაიბრძობა, ვინამდ ესეო. შუა-
ჭერ ვაუბარებულ მოედინებია ვასავალზე წა-
იქვი.

ზაჰს დრითი მოუსწრო. უცხო ვაგონის ხელი
სტავა წენში ვაგონია. წინ ვამდვიარებელი,
უქარიანი შუვი თბის ნაწინეა ცალკე ზურგისაკენ
მოქვიყო. მერე თვირად პირადა ლითონისაბ-
ოგინის მის სამწავრო უფის დასწავა. ტოლის
ხალა-პერანგე წაიღელი ვაგონი რბდა სხი იყო
ამოქარავალი. უცარი თვსავლასავალი შეცხებულ
ბულ ვაგონის უკუი იფილეწი სწრავად მიჩაჩრა.
და ვამბეულბე ატკობის კიდევ დამარა, დღების
ნიმდებრებისკენ ვაჩინა ახალი სანახარითი.
ნიმდებრებისკენ ვაჩინა ახალი სანახარითი.
ნიმდებრებისკენ ვაჩინა ახალი სანახარითი.
ნიმდებრებისკენ ვაჩინა ახალი სანახარითი.

ძალი უფის ხალაში აზნაქარეი „იქ და იქ“, —
უფოდ უფის პატარს ვიგონის იბინაბობის-
მოვიგინებოთ შენიშნა როგორცდ ხელმწიფე შერ-
იგინებოთ ბათის თვირი სტეკულა. თბის ჩამკაულს
ვახუბლეს ნაჰი უკავლის სენი ახლოდა. მხატ-
ვარმა საცხარის ბუტკარეი ჩჩილი იმ უფის მხედ-
ნაში, მოულოდნელად სამა შემოხვევამ სსსსს-
რად მოიპირინე შეწარა.

ამის შუადე ნინულე წყნობებულ ვალს და
ცრებელი აკიროთი თვლი დასწავდა ატკობის
რეზის თვდებს. შუვი პირბლად ახლად ვაჩინ-
ვალბებდა. უცნოს ვაგონს ციკოს შენიშნეს
მაქანებდნენ. ერთი წამად და ატკობის მთლად
მოედარა აწვენებულ ვარა-ბივანს.

მშობლე, მწარედ ამოსულვან ზაჰს. მას რას
ვადავარა იმ დღეს? შენიშავს წახლევ ვერ მოი-
სახარა. ხალხთან და მანქანებით ავსილი მოედარა
აბიროდა. ვის მყერითი დავახა, ვის ფხვე-
ფხვი დადავ. ათიოდე წუთის ირჩევად შენიშნეს
წახსვლელ ვახს, თუქვა არაბით არავითარი ბიფა-
ვი არ ელოდა. როცა უნებრად მეტყარს ვახლდა,
ვერის მანდებულს, მოაჩინის ვასწრევი, ვაღმ-
სახავა ვადვიდობის, ღობას ქმარი აღესწანებრე
ქოშე შენიშნა. სხვირე, წარმავაქარავებულ
დღობრევი, ცოლის და თბის შევილის და, ირ-
ოდე ნახვის დამოჩენი მობატებდა.

— ამო შესაღლა ატკობისი წახლევ ვაგონა მ-
იო ნათებია იყის და ვაყალბისი! — ვაგონა ც-
ნენბის ახალგაზრდა კაცს, ვაგონა და უმაღლე ც-
ნენბის შემოვიწიო. დღობრის არავაგასრინე ც-
ლო სხის ანის ფერით ვაგად და არც ვაგადე-
ცის არის ატკობისი ვადარჯული ქარვლეს. ეს
კიდევ არავითარი ისიც არ იყის, უთვარე შეხვე-
დობი ვაგონა ვინ არის, საით, რაზე, რისთვის ვა-
წა და ედბა. ადვილად შესაღლა, სანდობრად
დასწავრა.

ზაჰსმანქანაში, თვალუფუნა ვაგონის ხელი
ვავრა კიბია, ვერც ხახული. ვერც ის ვაგონ, ვინ
მიღიდა, როდის ვაბრუნებულა ცალკე თბილის-
ში, აქ დღემ სთავი ვაჰს კარვართელის მოუ-
ვენრისა. ფუნქციონალ ვაგონა. უქობდა სი-
ბატებისკენ ვახლდა. ზაჰსმანქანაში, თვალუ-
ფუნა ვაგონა სემ მოულოდნელად თავითი რომ
ჩაუღებდა ღამა და ვაღუბი, ციკოს! — მამინე, მ-
პოვინე, ვად იბიქინა? და ზაჰს დღობრე ჩამდ-
ეჩრეე ჩაბიბის ვიბის ზინად ატკობაღუბელ. ვამ-
ქალი ქალიშვილისაყენ ახალგაზრდ დარჩენულ წა-
კვლავს ადრეებს. ვერა, ვინასად ვადავარა ვერც
მას, ვერცა მისებრ ბიბილანს.

არც შინ არის დღედა ვამბეულბე, მის ამხან-
აგებს, წახლევბის დღე-ღება, დღობ, მშობი შუავი.
ზაჰს — არავინ. მისივან მხოლოდელი შვილი.
ზოვი ვერც მიღებულა ციკოს. დღედა ეციფია
ერთდობრით მისი მშველელი, დამოჩენელი, ერთ-
ხელა კიდევ ის, ზაჰსმანქანაში, თვალუფუნა
ვაგონა იქნებოდა... მამინე ამ ატკობისა ვაიტავა,
დასწავრა.

უხელოდეს და ეს იმ დღობრე ერთხელ კიდევ ვა-
მინდა. რადა მანდღამაზე ირცენებოთ მყერ-
შეხვედრა. ცნობლი მხატვრებან ერთად დღობა-
წარჩის, ახალი სურათების შესასწავნელად მოიწვადი
ვეკლას არჩევნის რიბიტებში. ის სი, როგორც
წახლევ ცნობლი და ახალგაზრდა ხელგონი
დასწავრს, არა სიკობის რა.

— თქვენ დასავლეთის რაიონებში ვაგონია —
მოივლეს სიბავალი. — იქ მებრ ინდუსტრია და ვე-
ნახი, ლითონი და მეტალი დღედა ხანა შეხებლდა,
რომელი რომელს ეტყინავარიო. შემოღობის დღე
სანსწავლელ კლას-ღებდა. მანამდე სულ სპი თუ-
დაწარჩის. არა, შეწვე იეთი. თანადროული რამე
იბიქვი, დასახე, მოვიგინებო.

არა, არ შეუძლია ზაჰს თბილისის დღობრე
თვსავლეს კიდევ სხით. იქნება აქ იმ თვალუფუნა
გოგონს ცალკე სულე ვადავარევი. ამისთვის სულ
ავტობიღუბრე უნდა იბარს, ციკოთი ეყო, რამდენ
ის სხვა რამ სწევი აქვს და რა ამინდობა იეთი იქ

ენბა, ამ დროს თბილისს მოსცილდნენ. თუმცა... თუმცა... ლიხსებითა მხარე, სულე ზემოქმედანე... წახლა ურჩობე, ხედავ ვერაღ დროს. ზაზას კი, თუ ერისხელ უბნში გატყავინებს არ ჩაიხილდნენ, რაცა მხატვარ-პროფესორს გაუფიქრეს, სოფელ იუპია და ქანის ხეობის ქვედა მხარის ვარადა, სხვადა შენი არ დაუფიქრეს.

მიწვეას მოიკვებეს მალეობას არ გადასუბდა. ვარტო კი არ გამოვიდა, გამოვიდა. ვერის ხილთან ავტოსადგომის მიაშურა. ველსდამსით ათასწერ კი ვეღვ დაქმნეს შავომანწავანი, თვალუფურნა გოგონას, ვინა უფროა შეხვედრონი, ერთი შეხედვით დაუბრუნევა გინება, მოხიბლა, მის მეტე აღაჯარან დაუბრუნევა.

წვიმიანი ვაზაფუბლი თბილისის ქუჩებს გამოიშვიღობებოდა. სავეჯილეუნი ვეღარ იშოვდით ნანა ის. ახარე წითლად ბედგონდა უჩინარად ჩანდა სხადე.

ლაიქობილეს ლილელოს წელის ფარდულეებში მოქრებულთა რიგება იფეცა. ვაგინა ზაფხული მოიჭრებოდა დიდ ქალაქში.

დილით, ხუბ-ექვს საათზე იაღონის ქედს ვადღე-მღვანე ანთქობი გამდნარი ლითონივით ვაგარა მნათობი ცუტებს უთვებდა დედამქალკე. თბილისლები მიიღნენ ვარტო, შუბუე ოცდაგრა გრადუსე, ჩრდობდა და დაბურთული ოცდაგონის უქურნებს ვერსილსწულის სვეტი თემომეტრონი.

წინა დილით მხატვარი ზაზა კარგავდებოდა კარგო-ხეობი შეხვედრული ცოდალოვით დატყავა. ძილი იცოდა და როგორა, ნუღარ იგითხავი. ყურების ნაწნობი წყალი ტლილით პირსახეზე შევსებთ, ერთს არ შეიშუშნებოდა.

აგრე რბამ მის-მომხვედრებში ვაგინარბო, — ხუბრობდა მილ-მარდელი დიდა, რომიპოე წლის მოხუცე ეფემია თანადელ ქალბები. მერე კვლამ დაწვედის მრავალ სხვა ნაყოფივინასაკ მი-აყოფობდა.

იმ დღით ზაზამ თვალთ მართოდ ვერ მოა-

ტუყო. თუმცა მანამდე, სანამ ტბუოდნენ — ლიხს-იქობა მხარეს წარჩინდით, და მას შემდეგვე, დაღმებამდე ვარტულად წყოთ არ დაქრავს.

საბოლოო და უწყვეტი შეიარაღებულ მოღ-მეობას ერკვეს მთავარი ზეკურავით იბრძო-და. მარტომ ამან ვერაფერი უფედა. საშიფლოებში ბარათი, ერთი ცოცხა ქალელი, ვულის ქიხის პირდაპირ კანს წყავდა. დაწოლის უმაღ ვერ იმ დაჯარულ ქალბებზე ოცნება მოიგრა, მერე ქოშობის ქალი მოიღაზდა, უტვორად ხან წინ ედ-გა, ხან ბინის ცოტეში მიიმალბებოდა, ხან ისევ გა-მონჩდებოდა. მამონ კიდელს ატბუებობდა და დიდხანს ატბუებდა იქიდან ახლავარდა კაცის წარბოვდებებს და თან აძლივდა: ამა, რას შერე-ბი, ირთავ თუ არა ჩემ დასო. მოდა, ლღვიწმი მო-უსუნებრად გვიგას, წყაღების, ოთხ საათზე, ვაინო-ადამად, აღრე ადგომე არჩია. იქნება, იმ დანდა-დაიფენებოდა ლიხს პორტრეტს ვამწავრებამდე და-ვაბოლო, სადარტივლ-საგონებლიდან მივიშო-ოო სამ წელიწადზე მეტს ვაგარქმდებულ შეკე-თაო.

უქანსკელად რა ადგილზე, რომელ ნაკეთონ შეტარდა მამასთან? ვერ იქნა, ხილდებუ თითხი ვერ ვამოვიტო აიგ. როგორც სურდა, ტილზე გინარქვდა საღებავის წაღეს-წაწევი სანთლად უტე-ში და შეუწარმებელი ეტყვენებოდა. ქოშობის ცო-ლით იქ იფაგ სახატად შემაღლებსაზე და ფუნჯი მა-ინც არ დაემორჩილა. ვერ უტულა იმანაც, რომ ქალს თავისი ადელი, თითხისგრა ხელ-თითხი იშვიათი სანთლი და ვულზე მიეყოხილ და თანაც სულცერული, თამაშობის ბოტეტიც ვა-რინდელიყო. მამ ახე, გუწინ, წყულთ თვითონ „ნადუბან“ ჩაქერი შემოქმედების აღი. ამ დი-ლით ხომ იმ იქ აღარ არის ახლა იხილდებო დროს მარა. საშუალო პორტრეტი თითქმის შვად არის. მამარი წყრგლამბნებს აკლია. მთავე სულ მალე მო-ათავებს. სანთლებივით ჩამოქნის მარჯობათ თითხის. ახე პორტრეტს მთლად დასრულებდა და რაცდა ლიხსივითა ქვეყანაჲ კარგია, სურდ შუშვად ვან-ქვებ იქით, სათავე უბრძანეს. სურათი კი წახსდამ-დე მოსწრებს, დამთავრებს, რადა დარჩან მარტო თითხი — ისე წარჩავდ რომ მიეწვევა ქალს მეცხედრე. მოიხათა, მოიათა ლიხსაკ ენი ამ და-ქარულე გოგონასთან სახეზე თვითი კანა ექვს-ციცელ დროს მის წინაი შეწინა მხატვარმა, მა-გრამ ამას რა კავშირი აქვს ვამწავრებსასამ? ვულ-ში ისე ჩაჯარდნილ გოგონას ძებნასთან? არაფერი, არაფერობი.

თავაფრთხილი ისევ ეცეთა მოღმებრტ. საქმე არა ვაქვთ, ტილზე ვეწქის მარტობა ვერ შეძლო. უ-თოვანინა წაწევი ვერსად ვერ შეუფერა შთანაფიქრის. ერთს წინასა არ გამოვიდა მოხდენილად. როგორც ასწივს ფუნჯს, ნახაჭუე მანინე მამულ მოსწრის ქალის ფეფარე იქნეს ამოღანდეს. ამოიღანდებო და უშავე უქანსკელის შემოქმედის იწის. მერე და რა მომხდებოდა?

თავის იმობავდა წლის სიციცელის მამოხელ ზა-ზა ორგარ ვადაწევედ ასეთ მშენებრებს. ერთი იყო ატბუისისასან ვატყუბული შევამანწავანი, თვალუფურნა გოგონა, მეორე — ქოშობის ქა-ლი, ართულებს დაქარავლ გოგონასან ვანსკე-ვეთი ქრთა თმა აქვს, ქმარი და ერთიერთმანე-ვი უცუისით ოთხი შველი ჰყავს.

პირდაპირ სამთიხემა ლიხს პარკონი, ძველ ფლონანტების მოტიკიტე, ბერწინდელ ენს მამწე-ღობელი. დოქტორი ალექსანდრე ქოშე. აქე ქა-ლამქვე ცოცხას ობის ბედი ენარბებდა და ასე, იმ თავისი სილასას უცდავასაყოფად ვარკობმა გოგონამ ქოშემა, ქოშობის ცოლმა და დაქარაუბმა ექიმანამ უტულდა დუტრედილის ჩარბი.

წახსდელითა მივლინებანი, თბილისი უნდა და-ტოვოს.

იქნება, იმ დღეებში, რაცა კარცივიანია წახ-ობის ნაცვლად მის იქნება, დაქარავლი თვალუ-ფურნა გოგონა, ახლა უკვე, ალბთო, ვასახივობრა, ცვლავ დაბრუნდეს ვიქვითა, ზაზა არანად წყავდა,

დაქარავლს შემოსევით მამგონ ზაზამ რომ ჩარ-ბი ისევ წახლა დაუტრიალდებოდა. ლიხს პორტრე-ტს მორჩება, ბევრ ახალსვე წამოიჭრება. მარტამ სდ არის შევამანწავანი, თვალუფურნა ქალ-ბევილი არც სახელი იცის იმისი, არც ვჯარი, ცო-ლი დიდა ეფემია ურტეს წყინეს და ზაზამ, სხავე-ღებობის, ჩახსობის არცხვენს.

— აი, შე უტვორი, ქალე ვაწევე ქვეყანაზე დახსენი ქოშის ქალბებზე ვეწევე ვამწავრებ-და, დანამ მგლის თვლით წე მარტრების იმ ქალს. არ ვაგვიცა ვაწევიბოდელ, თორა... ჩემი ხე-ლილი მოვიდებ ბილის. როგორც ვაწახლდე, ისე მიგახლამ.

— ამა, თუ არ შეხვდებ, როგორ დავხატო? — იმართლებს თავს მხატვარი.

ახე, დაქარავლი თვალუფურნა ქალბევილის ძებ-ნამ, სიცხებ, ლიხს ლანდმა, საშიფლოებო ბარათ-მა, დიდა ეფემიამ ხელი მოუყარეს, გინება აუ-წე-და-უწეწეს. თითხი ქოშობის ქალის პორტრეტ-ზე დაუბთავრებელი რჩება, რა ქნას, ბოი, როგორ დაბრუნის შემოქმედების ენი? არა, არა ჩანს საშველი. იქნება, ლიხს ისევ და ისევ წახლდა, მას-თან ვასახებრებამ ცვლავ დაუტრუნა? ისიც რომ დაქარავლი თვალუფურნა ქალბევილი არ არის, არ არეუ მიავნის?

უგმით, ბღინისის ქუჩის თავში ცხოვრობენ ქოშამებო.

უსაუხელოდ ვაბურთა კარი. ობერის თვებრის უნაჲ ქუჩიდან მეტრის საფეროსკანე ვაგინარა. მალე რავა სული შეტრულდებოდა. ფოლიანტების მო-ტიკიტეც, მთლიად დოქტორის მარჯობაც ცოლი, ამ დროს ჩამოდის უღედავანად ვერის ბაზარი. ზაზა ქუჩის კემოვან ვასახლად ვარკობა შე-უდებ, დანანავს, ვაცოცხებს სახეზე.

აი, კიბეები ქვესტრესილებს. მხატვარი სკვებს იუფუბდა, ამ ადვილს ვერსათი ასცდება ქოშობის ქალი.

უსწრად გული მოხდა: „პირი ლიხსა, თუბა დახეწებო, მამ, შენი მშობლად შევამანწავანი, თვალუფურნა ქალბევილია“.

წეგონისა და სინდისის რე უცნარე მოზოგის რადა? ნეოლე წერის ბრძანა დიდა ეფემიამ, ე მავ ხატობა შეწე უფროსი ქალი არ შეუცავდებოდა, ოთხი შველის დედსახლად ტრილეო კაცის მო-კლეის ტილად დახსულათა. ის კი არ იცის დღემდე, რომ ვეფოლფირი ქალის მრავალი. ათას ქმას, დეს, ნათესავს ურჩენია ლიხს ქოშებს ვინების დის-წულთან — ზაზასთან შეხვედრა. დანახება თუ არა მხატვარს, მამინე კიბეების თვით ტრუ-რულს მინათობს, თანაც ჩახსიხინებს: აუცილებ-ლად შეიკრებ ხელი დამო. მარტამ დამბე იღბალს საათი ცხრას ურჩენებს, ლიხს არანად მამ. მამ ასე: ეცვდა და ეცვლავდებო ზაზას ხეინებრების ხე-ლის შემწეულითა. ადამიანების წეგონას, შეხებე-ვეთიც და კანონზომიერებაც — ერთად მიამწე-ნენ იერიშით.

— ქოშობის ცოლი არ გინახათ? — ეთხობს ნაწინამ მივლილსანს.

— ქმრია და შევიდები სადავარად წყავდა. სად? არ ეციე შევიდვიდამდე რე ცლით! — არის ასახუბი.

მამ წყავდა, არ უტვინებს სათო? რანას ასეა, ზა-ზავე იცის ვეცა. იმსე წყავ. ვეფოლს და ვეფოლტრს დაიწევიებს. ცოცხა ქალის დაქარავლი ქალი-ბევილი და კანის ფეფრი კანის მსახვილი თრფილე და-სახავდა, ქოშბევილიანი ქალბებონი. დიდა ეფე-შია ხომ იქნებოდა და მერივრეც დაუტრუნებულ-ეწვედობს და კრულავს, ბებე ვადამირიბო.

ამიერიდან ზაზა იწრამებს მშობლად: ხელი რომ საბოლოოდ ვადაწევე? იმ ქალბების ვადაწევედ უე-ღარაფერი შეგნანს მერე არი! დიდა ეფემიამ არ იქნება, თუ თბილისელი მხატვრების სის ერთი უტვინობი ვინმეს ვჯარი და სახელი არ მიგებდებოდა. ზაზამ თბილისის სასამართლო აუციენია დამაჯ-რა. უჩა ჩადირიბე, ამიღონ ქეთთაოლაძე, ედმუნდ-

კლანდაც, კორნელი სანაძე ასწავლიდნენ შო-
რის სიყვარული, პუნქტუალობას, წაწიწებულ
საქმის დიდძალ ნაყოფს ნიქს უქებდნენ. ზაჯ
აკადემიის დამთავრებამდე შეიცავდა ჩარბულიყო
სამხატვრო მუშაობას.

შეზღუდვი მუშავს ფურცლები დაუბატა. ვიდეკა-
ვაციებს მუშავს ტრავალიზაციის კლასში. მღ-
ვითი კურსზე რომ იყო, შესასლელი შემოქმე-
ბისი ამ ნაწარმის სახლს. ერთხელ რომელიღაც
ხელეკლან და პროფესორის უფისი გაიკლან, ს
სადარის ფურცლებად ამოხსნის ვაიკლანდენ.
მეგობრის, ძირითადს ნაირიდან, სადა უფის
ხელეკლანდელ დასს, მამაკვარს ხეობაში აკლანდ-
ენ. კარგისი ტანის დამთავრების კლანდენ წა-
ჩუქურთმებე ვაჩირ, ღმრთობ, ტრეკლები გამოს-
წერეს, ამ წამღშვრის ერთი საუთობი ნაწილი სა-
დღლიში წარმოხდა ჩაუთავალს ზაჯს. იქვე, მა-
შავარის ხეობაში სცავდა ირგინალო შეეგმა. კო-
ანეთის სადარის ვაჭარულს ამოხრდილო აკლან
ხეგ მოხიბოს. მამაკვარს მოღებური, აკლან ხე
ნაწიკვთე დაბატა. ამ სურათით, ცოტა არ იყოს,
სასილი ვაიკლან. სხვაფრთხი ხელეკლანის ღმრთობ
დიდად არ წაუხიბოს. თუქცა დიდად თუქცის გა-
სახილდა სამხარეო ხურბული, კლანდენები, თეთრის
წარგებები ან აკლან. აი, რომ მიაღწიო ბევრს მასან-
ცისად კურსდამთავრებულს შედარებით მხარა-
დული დემონსტრაციის.

რამდენიმე წლის წინათ მოხდა ეს შემთხვევა.
ქმის შორილად წაიხიბოს, რომლიღაც სასილი
ფარკისი თანამშრომელი, დღისაზრო, მაგარს ვო-
ნირად მოსაზრებ ქალი ცხტებშია ცხენისა. სწო-
რედს ან, რომლიღაც შეტახებულ გონიერ გან-
წერეს ცხატა მოხუცი.

ამაღსარული მხატვარი მამან იმში დაღუპულა
ისი თავისი დღლით დღიდაშვილის ცალკეკლ
პორტრეტს ხატავდა ფერგანადილი ღორიდან. დე-
დიდა ცხენია ამქარებდა მალე, მალე დაამთავრე.
მომასწარი. მოქმენა წახატა თუ როგორ იყო.
გონიერმა ვინწაღდა ნახს დაუჩოქი, მეც დაღუპ-
და. ძირით მშვენიერად გამოიხატენა. ზაჯა დე-
თანხმა. ენა კვირის თავზე შეეგეთა ნახსა.
გონიერმა ვინწაღდა მასან მინეთი ჩაუღო ქა-
ბეში.

აქედან დაიწყო.
ინდეს უწყის, საიდან ვაიკეს ქალბემა. პორტრე-
ტი ვამოწმებურ არსავ გუტტანიათ. თვითისი მოდი-
ლი და შეეცოტეხი. სასილიღსწეუ გონიერ ვინწაღდა
არაინ ჩრბობდა უკან. სანი წილის თავზე თიხ-
ლისა არაერთი ვახაზობარს, ვახაზობილს, შეახსნის
ქალსა და დღიდადის ეკლად სარკის მალდა მხატვარ
ზაჯს ნაგმმარია. ერთი ვახაზობილი, იმ დაჯარ-
გული ვაგონისავით თურქარა, მაგან ქერა, ქმარ-
შობილი ღლა ქომეტი იმ ერთობისანეთის წამ-
ღებურა ქალბების ქარბად გაღდათ.

დიდადნ უკლდა დასახატებ ქალბებისავთ თავი
ცოვად და შოის ექირა მხატვარს. ღლას ვერ გა-
უღლო მოხლოდ. მან დაღუბა, თამბურ დასავა.
მაგარს, ამა, რას მიაწერის, რომ შიში პორტრეტი
უკლას გუთი ვერ დაამთავრა. იმ ამაღად შეუთავრე-
ბულს მიღწენიზამუდ მოუწერი. უღმრთებრს უბე-
ღებურბას ზეგ მოქმენა და აკლან.

დიდად ეგებნის თიხლისავთ დისწილის წახსლა
ან სწილის. კლანდა-მაქაბიით, ვახაზობარს ქალის
მშობიითი ვახადა თურქული, საშუშო და რო-
გორც მონუცი ცხტის, სავიზიტო, ვახაზობინ, სა-
სიყვარო ტრანსკაცი.

— კარგა, კარგა — იმობრებს მხირად მოხუ-
ცი. — როგორც თვლი შორის, ისე ბული სტარა
მთას იქითი.

— ვე რადა არაყო? — ეკოტებდა დისწილი.
— თითქმის ვერ ხეხვით ღლაზე ვერხეხვით. და-
ცხენი სხვისი ხეხვებისა რღობენსა ბტუქას.
ქალი ჩინალო ხეხვებისა. თუ ვაიკეთ შეუწიდა,
როცა იქნება, ვახატებდა. მაგარნა, მენარება
ალეგანდრე ქომეტი. მეტი არ პატარადმოდ
სწავლილია

— დიდა, შენ თავს ვეცოცები, ვხატავ, მეტი
არაფერი

— ცხერ იყუბა ცოდოს გჯა, — არ ნებდება
ცეცხია.

— ვოქეთ, შემოღობილი კიდე ვადაცხე.
მითი რა? ქვეყანა დამიკვა? — ჩაუტყვრა ზაჯს.

— სხვის შემოღობილი ჩაუტყვრა ხეგანს.

— რომ ვადაცხე, მანც რომ მოხდება?

— ეკლანდარს ამოხადებ. ვარდებს ვაიკერავ.
წუმტებს დააფრენ. სხვა ამა, არ შენ აკლან ღმრ-
თი, იმ ქვეყანა იობებნის — მწერაღად თვე ცეცხი.
და დაღუბავ: — თუ წამდელი ვაიკეთ ვარ,
ცოლი შეიკით. შენს ხელეკლანს ცოლად ვარ, ერთ
ვაიკითყო ქალზე დაღდა ქვეყანა, ასეო და მოიკ-
ვინასავით ქამეღად ვაგოს ემსახვებთა!

მხატვარს კანი აქვდა მთელ სხეულზე. ადრე მი-
ცნერი მოსაწრებეს. იცარავა წლის ასის, აკლან-
და დამთავრებულს, ქალკელ მის ტრეკლები თავ-
მოწიწენს, ღმრთობ შესწავას. მამასაღად, საქმე
შორის წასულა. უფროდ წერიობის სიკლადს ზაჯს.
ცოლით? არა! ვერ შეიკითხოს, როცა იმ დაჯარგულ.
კლანდენურა მწერაშვილის ვარდა, არაინ უღდა,
არაინ მოქმენს სასილიდ. თუქცა ვახაზულა ღა-
მაში ხედავს ირსა და ქალკელში. მის ცოდო. ქვეყანა-
ზე სხვისი ღმრთობა ქომეტი, ისე ძლიერი რომ ქალ-
ბისი კანის ფერით ატბობუსით დაჯარგულ კლან-
შვილს. მაგარამ ღლა ქმრანიათ, დაუბნენ, ვეკო.
მუხას!

— მეტი და ან კენა? როგორ მოიქცე? —
ეკლან ცეცხელსა ზაჯა დიდად ცეცხიას.

— მოიქცე მაგისან, დამოკლებულ ქალს. ერთი
ბეჭეტი ვინმე მხატვარი მოხანდა და მან ხატის
ჩამდენი უღდა. მოვიხილოდ კი არ ქვეთი მანდი-
ლოსანი. სხვა არა იყოს რა, არა შენი ხატის საჩ-
რისა. თუნდა მაგის სასილიდელ პორტრეტის და-
ღუბა დაწიწებო — დაუბნენი ადრე იბოლო არც —
დიდად სასიდეუ მაიწაღა. — დაღუბო და ვახსი, სა-
დიდად ვადაცხე. თვლი სხვაზე ვაიკეთო. ტიბებ
და იობენ შენ საფერს.

ვადსაღებდად ვაწიარული რუკეტი, ვეკო.
მოღებური, პალატრა, სახატავი რუკეტები, სიუი-
დელ მეტიერ ტილო, ფანტრების ხორა მაიკეს მხატ-
ვარს და მიეწვავებდა. ნეტავი არ იქნება, რა გზით
წიყვეანს ცეცხელისა შინიდან და ქალკიდან ხელ-
კანეღად კაცებს!

კონდუქტორმა ვამოიღებ. სურწიკავ ურკავ
და ვაწიარად ვაკოში შემოღებულ ვაგონის
სტენი თავიღებს წყავს მწარე ბოლი. ან თურმე რო-
გორც ეკლანდა ლობიქითა ქვეყანა, და უცდარს
ისეც ქომოსთ ქალ... მუქებს მინებებს, სადაც უფის
სიხეხე ჩამოიკლდა. ზაჯს ქარბის, რომ ირცე
ეკლანდებულა ღლანია. ხელმე მანიკ ულის, ატო-
რბისა, იქნება ნაწიდადლოა, არა, პორტრეტი არ
არის რა. თუქცა დღეს არა, ხეცა უღებო იქნება თუ
გვანა, ქომოსთ ქალი თვითონ მოიქცება. მაშ
ახლა ვერას ზაჯს ზაჯს არა უფხვ, შეიღებომა.
და მოიკლეს, მამნა, ამა, ხელს რადა შეუშლის.
ამის ბრძანებს უნერგავს ქალის ბოლიარსება. ვანს
ის, ღლა არ არის, შეუბედირის ისე აკლანდ მხატ-
ვარს სახეში თავის ბრიალო, ახლომოდებ თავ-
ღებეს, ისე უბალივდება ბოლმე. რომ მათ გეტყ-
ვებდნ შეუა ქალღლის ფურცელი ღლავს ვადაცხე.
ის ამხიბავი, რამ მან ერთხელ უფობა და დაფრე-
ნა. დიდად ვერგებდა, მიკო, მე შენ ნახისავად მინ-
დებარ, ერთი უტყობი დიი მეკავს, ისე უღდა შევა-
ხედურა, თუ მოიწონებნით ერთმანეთი, კლანდენ
შეგარავო, მოვიწილო, ქალკელი ფენია, მეტი
არაფერი. არა, არა! ძლიერც ვახაზობის დღლიბის,
სხვისთვის ან სტელდა. არც დია მუქებს, არც მამა-
და, არც დიდად იყნობს, ვაუცია ქალბის მიბანად
დაღებუი. ამას ვეუბნებნათ, იმას უკლანდობენ.

მხატვარებდა ვარდა. ვარც მოიწონებდა.
მხატვარს ღლანსიქითა საქართველოს იმეოთად უღ-
რებულა. კრიალო დიდად შეეგება პერონზე ქალკეს

წინაშე მადის ცაქლი დაწყოლდა. ხატუნდა ამ
ცკლად ნაიკო ზემოთ, ხეობისავთ ერთობა. მან
საქურდოლო უფის მალბობიდან, სადაც ვაიკენ
მანდელ აკლან ზაჯს, მოხანს სიბის, კლდობის, ვეკა-
ღდეს სიკლად, თეთი ქარბისი ვეიბნებოლო, მათ
კობახსები, რინებურს შეეღებო. მას იქით, წი-
კით, ღვა ვერანებ, ვადად მტეღედ შედარს, მ-
მინდის სათესებელ და შერის, მტეგრე შერის დას-
წეღად საქართველოს დღეს ქალკის მასსტეგებდა.

მეღებნებელი მხატვარი სამშარდელის ღმრ-
ტობის მანქანით მხატვარს ნაირბოლმე, სიგმასთან.

როგორც ზაჯს მამანე ვეკო, იქ, ნაირბოლ-
მეღებურს ვახს ვეიბნებოლო საწიდე, ხეობისავთ უფ-
რად დიდად მეტრინობა ვაეიბნებნათ. იქვე იყო
უღდადგარო ზრები, სადაღად წარგარბობდა, სიამ-
დები.

ზინაში, რომლიდ მხატვარს უჩვენეს, ცეკობოდა.
სოლისი მეტრინობის საქმეზე იბოლოდებდა, ან
სხვა ავადმოდებდნ მოღებულ მოსაუგებო ათად-
დენე შინარტრედი ღამებს. იქიდან დაიღებდნ
სამსახურბოთი მოვალეობის შესასრულებლად
მთელი იმ მხარეში. ოდესღაც მინა ერთ ხანში შე-
სულ ქვეით ქალი ვეუბნებდა და ახლაც მანვე
ეხობა, არ ქვეითხობის გუზობელ სტელდებდა.
შეიკრიბებულად მოსკალბობდა, ზეგმტე სხე-
ლად სიგმ დატეკებო.

ზინიერ ქალი კლანდა მკავად უმადლეს მათე-
მატიკოში ხრიალდ სამხარს ამ ბტრწელ ასის. ნაი-
რულის ღმრთობს უფან რუბიხილა, თვასა და
მხატვარს ზეღიკავებდა; სხეობისა ზოგა წაწი-
ლი წინ წაწილად ვაიკებო.

სიგმად მდგებური ერთ ვეიბნებოლო თიხითი შე-
იყვანა. იქ, ზღობებურ აკლანდა; როცა ჩემი მოდი-
ლიტე იქიდან ცეცხელბოლმე (ჩამოთავი, რომლი-
ქალი სხვა ვაიკებოდა, რომლიც ვეიკი სხვა ზეშე-
ნობა, ქმარი და ერთი ნაობარი ვეიკი ეს ვარდ-
ეკლანდა, ეკლანდელ მტეგად ეს თიხითი ვეიბნებოლო.
მეტი უღებნა იქიდან, დაქობდა საწილს ვაიკებარ-
თავ. ლიგანდა ვაიკებოლო. დაბოლოს, სიგმად ე-
კლანდა ახლ მდგებურს; მეშობლებად ღმრთის ხელ-
მეღებნად მეტეიგებო (სიტყვა უბალივდება) რომ-
სიგმად არ იყოღ) ამასმტე, ერთი თიხისავთ ვა-
სახოვარს ქალი ვეკარად ახატავ, რომლიც მე-
პურულდ ღლიბოთ ცოლილოვრ და აუქიბებისავთ
იქ, ნაირბოლმე ვაიკებოლოლო ვეიბნებნის რი-
სულ რაბალი თამბრ ვეიბნებოლო.

ასე, რაბალისის დაწმარბობი, იმ დღესვე, და-
ღამებამდე ეკლანდელი ჩინებულად მოიქცეო. მხატ-
ვარს დაღდა დაჯარგობის ქმინდა.

ნაირბოლმე ჩასახლბის უფლ ღლა ქომოსთ
ღლანდელ დაქნისა საშუადობელ, თუქცა არ დაეწიქ-
მება; იმის ნაცვლად ახლა შეფინასწავიდა, თვალ-
უფურავა ვაგონის მოგონება დასწავიდა. ამ გმრთ-
ობა უცხო დაღებურ, უტყობ ადამიანებში მოხედ-
ებოლო ეკო ვახაზობა. ადრე იყოღ, რა იყო მარ-
ტობმა. და პირისა დღელი თავის თავს, დაჯარგუ-
ლი ვაგონის ასე მაცუსტებლად საზე მეტხიერ-
ობი იღებდნ, ფერტობი, ტილოზე ვადაცხე. იქ-
ვე ვადაცხევა; კანის ფერით ღლას მსახვით ვამ-
ქალით ქალბოლმის ნახტო ქომეტიბისთვის ენ-
ებენნა, მამ არ იცნობდნენ ახლ ვიხებ.

ვაიკებოლო იქნება

ნოღარ ნანსია

გათუკი

ბათუმი...

ზღვა და ზღერ მუშტარია
და თეთრი ქალის ხელონი ნივარი,
ვიჯავს გულს გაღაფრულად,
ვიჯავს გულს გაღაფრულად.
ბათუმი...

ზევრი კარგი ნაყობი,
თითქოს ცხელი ძმა საყუთარი,
ბათუმი... ჩემი უნაჭრეკაცობის
და სიყვარულის ნახეაუდარი.
დახის...

მთების ფერი მიშარალი,
შორისი დაღლილ მწის ჩახუნება,
ზოგის გაფრენილი ჩემი ფიქრები,
სხვა დღის, სხვა დროის, სხვის გახსენება,
მეტი ზღერია, გაღაფრული
და ჩემი ზღერია, გაფიცებული.
გემბანზე ქალი თეთრი არმითი,
თეთრი ღიმილი გასიცხებული.
სადამის ბინდი, ზღვა და კატარა
და ლურჯ თაბლეთი ნილი ჩაღვრული.
ეს უკვლადი დამარჩა გაღაფრად
და ჩემი გულის მესმის ძახილი.
ბათუმი...

ზღვა და ქალი-შორისი
და ფაღლიანი ოქრის თავითა...
ეს უკვლადი ახლა შორს არის
და შიგარსი,
ბათუმი რომ არ გათავიდა.
ბათუმი...

ტრეფილი, ზღვა და ნივარი
და შუ — ამ ზღვამ ოქრის ბეჭელს...
ვიჯავს გულს მოხვად იმეხად
და წამოველ და...
ვეღარ შევჩერდი.

წაქმლი...

მდინარეთა ხმამ გამომაღვიძა,
ხელი დაღვიძე ფუქსი და აკვარელს...
ახლა მიიხსიკენ უნდა დაძირა,
თან წაყვითლებ ჩემს და საყვარელს.
იქ მივარე მთების თაყუ დაღვიძარს,
და სხვაგვარია მივარის რომანი,
გვიმოს ფორთოხა ნაკაცუნე,
უკვამ ნამდვილად ნაქალის დრო არი.
ქალზე სარჩებდ მუხლს გააძეწე,
და დათვიღება ღუმე ვაჭაუზის...
და დაკავდება ნილი ზაგურე,
შუხავითი თეთრი და აბრეშუმი.
...როგორც ყოფიან ადამიანმა,
ფრანკის ცოცხლი ღუმე გათბობს...
წამიღ...

...ორემ დათავადანა,
...ის მწერიალოთ მალე დათავებ.

ჩვენი პრეზონალი მებრძობები

რუსეთისა და საქართველოს მოწინავე ადამიანების თანამებრძობის ხანგრძლივი ტრადიცია აქვს ეს მეგობრობა ჩვენი ხალხების განსაზღვრულწესული პრინციპის ისტორიის შესანიშნავ ფურცლებს წარმოადგენს.

ქართველი მწერლები, იმევე დროს, მჭიდროდ იყვნენ დაკავშირებული მოწინავე პოეტურ სარეალურ მოღვაწეებთან, რომლებიც ნიუიოლს პირველმა საქართველოში ვაიშინასხლა.

ქართველი პოეტებისა და ლტენის მოწინავე ადამიანებს ეცნობოდნენ მათსავე საშობლოშიც. 1832 წლის შუათმულებს დამარცხების შემდეგ კ. ერისთავი, როგორც ფარული საზოგადოების აქტიური წევრი, გასაპაროლეს, შოთხე კატეგორიის დამანაწილად მიიჩნეს და გაგზავნეს სამხედრო ნაწილში, რომელიც მაშინ დაპატიმებული იყო პოლონეთისა და ლტენის სხვადასხვა ქალაქებში. შედარებით ხანგრძლივად მოუხდა ყოფნა კ. ერისთავს ე. ქ. ელინში (ახლანდელი ვილნო).

კ. ერისთავი პოლონელებს აღრევე, საქართველოში ყოფნის დროს იცნობდა. მაშინ საქართველოში დახლებიანი ხელისაღმდეგ პოლონელი იყო ვაიშინასხლები.

პოლონელ ვაიშინასხლებულთა შესახებ საინტერესო ცნობები შემოვიხატავს საქართველოს ცენტრალური არქივის საისტორიო განყოფილებას. აქ დაცულია დოკუმენტები, საიდანაც ვგებულობთ, რომ კავკასიის მეფისნაცვალ თბილისის განსარჩობი გენერალსაბრძოლის მიუწერია, რათა მას განსარჩობითი მატყარე ეღვენებინა თვალ 1835-1840 წლებში ვილნის სამდიცინო აკადემიის კურსდამთავრებულს, ისე, რომ მათ არ მიეცემოდათ საშუალება ქართველ მოსახლეობაში გავრცელების ხელსუფლებისადმი სიძულვილი. აღსანიშნავია, რომ კ. ერისთავი ვაიშინასხლებში ასეთსავე ხელმძღვანელობის ქვეშ იყო, მაგრამ იგი, ისე როგორც პოლონელები, ახერხებდა იქვარ მოწინავე ოჯახებთან დახლებას.

კ. ერისთავმა ვაიშინასხლებში შეისწავლა პოლონური ენა და მწერლობა მან ქართულ ენაზე თარგმნა დამ მიტყვივის ლექსები. ვაიშინასხლებში მყოფ ვაიშინასხლები პოლონეთისა და ლტენის მოწინავე ოჯახები დიდი პატივისცემით ეპატივობდნენ, რაკვეთა რომ ლტენა კ. ერისთავი მოწინავეობდა ოჯახებში გამართულ შერეუბებზე, ამ მხრე საინტერესოა ვილნისის მუზეუმში დაცული ცნობები. აქ აღნიშნულია: „დამნიშნე, რომელიც ვაიშინას 1835 წელს ვილნისში გამართულ ბალს, მონაწილეთა შორის სახსლებს ასხლავარდა ქართველ თავდასც“. ცხადია, ეს ქართველი მათვე, ოჯახებში გამართულ შერეუბებში მონაწილე ვაიშინასხლები.

კ. ერისთავის ლექსები, რომლებიც მას დღევანდელი პოლონეთში (მათორ ანტონ მიტყვივის, პოეტის, „პოლეია ანტიმთების ქალს“, „როზალია ბიშინის ქალს“, „თეოდოსია მიტყვივის“, „წიგნი მოწინავე მეგობრობის“, „ი. კასიუსის, ექვამა გომოსახლებებისა“ და სხვ.), მიღწეული უნდა იყოს სწორედ იმ პირობისადმი, რომელიც იგი ხედავდა და ხეიშინასხლებულ საღამო-შერეუბებზე. თუ როგორც დიდი პატივს სცემდნენ პოლონელი მეგობრები ქართველ თანამომესს, ეს ნათლად ჩანს კ. ერისთავის ლექსიდან — „უკოს კაცს“.

სირიითა ვუთლი გრძობილით ვარ
მალთებლი
ჩემის ცსრეთის აღრისითა მიღვასათვის,
მაგრამ არ ძალბის დავიფიქრო მხარე შრობილი
და სხარულად მიმანია ვიტრო მისთვის.

კ. ერისთავის განსაკუთრებით ახლო მეგობრობა ჰქონდა კამიბრ ლაშინსკისთან. ლაშინსკიმ, კ. ერისთავთან ერთად, პოლონურ ენაზე თარგმნა „ვეფხისტყაოსანი“ პროზად.

ლაშინსკი პოლონელ საზოგადო მოღვაწე და მეცნიერი იყო. მის მამას თვითმკურნალობის წინააღმდეგ პოლონეთის აყანებში მიუღია მონაწილეობა და დავუტელა კიდეც ბრძოლაში. საქართველოს ცენტრალურ საისტორიო არქივში დაცულია „იმ პირთა სია, რომლებიც, როგორც პოლიტიკური დამანაწილნი, ვაიშინასხლებული იყვნენ კავკასიაში, ჯარის წაწელებში“. პოლიტიკურ დამანაწილნი ეს სია შედგენილია 1851 წელს, ამ პოლიტიკურ დამანაწილთა სიაში იყვნენ კ. ერისთავი, პოლონელი მეგობარი კ. ლაშინსკი.

კ. ლაშინსკი თბილისში ცხოვრობდა 1847 წლიდან 1856 წლის მთამდე. აღსანიშნავია, რომ ლაშინსკი ჩინ ჩანაწერში ვიარევი ერისთავის ასახელებს არა პირდაპირ, არამედ ზოგადად მოითხოვს იგი. „საიუ ქართველ პიროვნებებს“, რომლებიც მისთვის უთხოვია, არ დაასახელის მისი ვინაობა, გვარია.

რატომ არ სურდა კ. ერისთავს თავისი ვინაობის გამოგვიგნებო? ამას თავისი ღრმა მიზნები ჰქონდა. ამის თაობაზე მკვლევარი აბრამოვიჩისი, რომელიც შეისწავლა კ. ერისთავის შესახებ ვილნისში დაცული ცნობები, შენიშნავს: „კ. ლაშინსკის სახსლებში შეგნებულად არ უნდადა თავისი მეგობრობის — კ. ერისთავის დასახლებულ როგორც ბეჭურდ შრომებში, ისე თავის პოლონელ მეგობართან გაგზავნილ წერილში. პოლონელი მეგობრის შიეს ჯალად ენაობა „საიუ ქართველთა, თავისი კახის თავისუფლებისათვის მებრძოლი პიროვნების სურველი — დარჩენილი უთხოვია, რომ არ მიეცა ეკვენიანის სახელი“. ვასეგნება, რომ კ. ლაშინსკი და კ. ერისთავი მეგობრები იყვნენ უთხოვია თვითნი ურთიერთობის.

აქვე უნდა მოგვხსნილით პოლონელი მწერალი ფადეი ლიდ-ზაბლოცი, რომელიც, ისე როგორც კ. ლაშინსკი, ცარბრის წინააღმდეგ გამოსდგომილი იყო ვაიშინასხლებული იყო საქართველოში. ზაბლოციის ახლო მეგობრობა ჰქონდა ქართველ მოღვაწეებთან — ნ. ბარათაშვილთან, მ. თუმანიშვილთან, კ. ერისთავთან და სხვ. იგი იმდენად დასახლებულია ქართულ ელტენტისა, რომ დაწამებული ჰქონდა დაწერა ნარკვევი ქართულ მწერლობაზე და საქართველოს ისტორიაზე. იგი მასხლებული აგროვებდა, მაგრამ აღარ დასცალდა სრულიად ახალგაზრდა, 1847 წელს ვარდაციელად.

ზაბლოცი პოლონურ ენაზე თარგმნა მ. თუმანიშვილის სატრფილო ლექსი „ფილია“. ამ ლექსის პოლონური თარგმანი ზაბლოციმ შეიტანა თავისი ლექსების ლაიფიფიკაცი გამოცემაში.

საქართველოს
საზღვაო მუზეუმი

ბიჭვინთაუმი

ფოტო თარხან არჩვაძისა

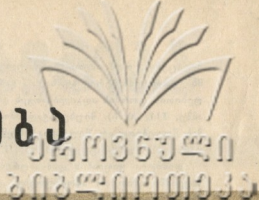

ბაკურიანში

ფოტო ნორა ანთიძისა.

იკულაბიოი გენეარგეპე

პოლემიკა არ მივიყარ, არ მივიყარ იმიტომ, რომ მის შეიძლება ვადაკოდე-
მა მოხვედს. პოლემიკის დროს შეიძლება მზარც ცდობას, თავი იმართლოს
და მოწინააღმდეგე თუ გამბეჭუნის და თუ შეზარბეულია, ტალახშიც ამოს-
ვალოს და შეარცხენოს. რა მოუვა ამით სარგავოდ სკეპის, ამხუ არავინ
ფიქრობს და ეს არის ის დიდი ჭირი, რომელზედაც აღენსნარცე ცაგარელი
ერთ დროს ველის ტავალით წერდა: „რადაც უცნაური ცნობანების ჭაზი-
და და დუბორბოლდ შეიძლება ვარსებოდ სკაპირველის და თუ
სხე ვახტანა, ხსენე მოუღებს ბოლოს მოხვალადაც. სხვა ჭირი და ტერი სკა-
პირველის არ უნდა“ („ციგირა“ 10.2. 1898, № 31).

ამ სიტყვებით გამოსატულ კემზობრიტებს ბუნებრივად ვგრძობოდ, მათ
წაუთხოვავოდ, სხვისგანაც რომ არ გამოვიყარ, და უკველთის ვერიდებოდ
შეხლა-შემიხლას და ვადაკვიდებს. მაგრამ ისიც მოგვცინებთ, რომ როცა
უსამართლოდ ვხსენებ, მხო თუ არ ამიოდ, მტყუანი მკონიხართ: სახასუხო არა
ქონია რაი. ამიტომ იძულებული ხარ, პასუხი ვასკე და სინართოდ აღადგინო.
ეს ჩემი იძულებითი ვანმარტება იმით არის გამოწვეული, რომ ერთ ამ-
ლოდ გამოხულ წიწწში შემიდეც ამოვიკითხე: „ანტონის გრამატიკა გამოიყენ-
ებული აქვს მარი ბროსიც, საინალოდ ნახსენებელ აქვს. წმინს ვანსილისას
წ. მართან არც მ. ბროსე ჩანს, არც ბ. შუბარტიძე არც და უფიანი. ა. შანი-
ძის წამოწმებშიც მ. ბროსეც, ბ. შუბარტიძეც, და უფიანიც უკარგებლის ვარ-
ცმუ რიტმა“ (ს. ჩიქოვაძე, ქართ. წმინს ვულგარების საკითხები: იმერ-კავკა-
სიანობათაგან, XVI, 1908; ავ. 6). ვაჯავრად, დიდად ვაჯავრად, უფიქრე,
უფილო, ა ჩიქოვაძე ჩემ წიწწებში არ იხდებოდა და მოუვინა სიტყვებს
შეპირდა წერდა იმ ვართლოდ, რომ მე ამას არ გამოვიყენებოდ, არც სხვები
შემაწიწებდნენ, ვახსენებ თუ არა, თორც როგორ ვაფიქრო, რომ ამას
წარდა-შეიქვს

ვნახოთ რამდენად შეეფერება მოვანალი სიტყვები სინართოდ. ვაფიქრო
იმით, რომ და უფიანი ვარჩინადა ჩემი უკარგებლის ვარცმე, ის დიმიტრი
უფიანი, რომელიც სკაპოდ მსხუდოდ დეფიარა ქართული რის მე-19 სკა-
კუნის იტირათა; კარვად მასხვს, რა აღვრთავებთან წიწწადა ახლავარ-
დებში არიდა ქარკაბის დიდი ვარჩინობა ვანსიანი ვიდეტორების, რომელთაც
ის ლოგინად ჩავარდნილი წერდა და და უფიანის მოღუქვანის ანუქვება
(„სახალხო საქმე“, 1918). ახლაც ჩარჩინადა მაქვს ბუნებრივებანი ის ვულგარ-
რავილი რწმენა, რომელთაც ვამსჯავდული უფილო და უფიანი, რომელიც
თავიშეპირბოლდობისგან საპართილიანის მიელიდაც და ისიც, თუ როგორ
გამდამრავლი ამ თავისი მედიარი წარმოადგენის.

როცა აღვროგ ვარდაცვლილი პროფ. სიმონ ხუნდაძე წერდა თავის მო-
წარგავთან ამ დიდი ქართული პატრიოტის შესახებ, მითხვა, მომიცე ცნო-
ვები და უფიანის გრამატიკის შრომის შესახებ. მეც ვაფიქრო ვმარე ვრო-
ლო, რომელიც მას თავის მოწარგავთან ვამოწმებდა. ს. ხუნდაძე წერს:
„...საკ ვანსიანი პირველი მინიშნულებანი პოლემიკა პროფ. და ჩუბინაშვილსა
და დამ უფიანის შრომის სიტყვი ქართული გრამატიკის შესახებ, ამ
პოლემიკის შესახებ მე სიტყვი ვაფიქრობო ქართულიც იმის მკვედრის პროფ.
ა. შანიძის: „იული ეს მახალა...“ წერს ა. შანიძე. — ძალიან დამახარებ-
ებელი იმდროინდელი ქართ. გრამატიკული პროგრესისათვის და აშკარადაც
და უფიანის ხალე გრამატიკულ ადლოს ბევრს საკითხობს. და უფიანის ხალადა
აქვს წარმოდგენილი გრამატიკის დანაწილება. მისი აზრი, ცოცხალი რნას
თავზე კი არ ახვეწებ კანონებს, არამედ იგი თითო იმდენი კანონებს. მკვედ-
რის საქმე, ვანოარკეთის ეს კანონები და არ უარს იყო. რადაც შეუბება
გრამატიკის სხვადასხვა საკითხს, უნდა აღვნიშნო, რომ და უფიანი კარვად
ირტყედა მზარბედაც გამოხოს ამდობის გამოქმენში, უარსიც ვანსიანებაც
არსებით სანსიანებაც და შედსარავებაც შრომის შესახებაც, როგორც ვანსი-
ანობითელი ნაწილი მეტყველებს, მისი აზრი, ქართული არ არსებობს.
ქართული „იანდებელი“ რუსულად უფიო „ვირილო“ იქნება, ვიდე
„ვირედო“. ვანსიანობითი შეუდარებელი და უფიანი, როგორც მოსარჩელი
მოთარბობის ბრუნვის, რომელიც ძველი ქართული — 305 ნაწილთა იყო
წარმადობი (მაკ, კაც-მან, დიდა-მან და მისი), ახლ ქართული სი მან და მ
წარმადობი (მაკ, კაც-მან, დიდა-მან და მისი). ქართული გრამატიკის ადგორების

მიერ ეს ფორმები ბრუნვის ფორმებად იყო და ახლაც არის მინიშნული. მაგრამ
და ჩუბინაშვილი ამ ბრუნვის უარსებობდა და ამ შექმნადა თავის გრამატიკა-
ში. ამ ბრუნვის უარსებობა მომდინარეობს ვენის პროფესორის Alter-ისგან,
რომელმაც ქერ კიდეც 1798 წელს გამოიკო წიცი და სათაურით: «Über Ge-
orgianische Literature (ქართული ლიტერატურის შესახებ)», სადაც იგი
ხიბობს ქართ. ვერისის რნას ტეხება და კაც-მანს ფორმას ისე აქვს ვაგებული,
როგორც ვერძინად მი ანარიბოსი, ე. ი. 305 დაბოლოება წაწერა (ე. ი.
არტკლად) აქვს მინიშნული. შემდეგ ეს არა ბროსეც მგერა სახსრად ვაბრ-
რებელი მის გრამატიკაში. ბროსეც ვაფიქრობი და და ჩუბინაშვილიც არ სენი-
და მას როგორც ბრუნვის. და უფიანი საპართილიანად აღნიშნავს, რომ ევ-
ბრუნვა რომ არა, ბევრ შემთხვევაში არც ვაფიქრობი იქნებოდა. აქვე ევ-
და აღვნიშნო, რომ პროფ. და ჩუბინაშვილმა დიდი ნაწილი და უფიანის მო-
სახრებებისა და კრიტიკული შენიშვნებისა ვანოარა და თავის ახლ გრამა-
ტიკაში (ს. «Краткая грузинская грамматика», 1855) ამის მიხედვით
შეიტანა შესწორებანიც“ (ავ. 187-188).

შემდეგ ს. ხუნდაძე ტეხება საკითხს, თუ რამ აძილდა და უფიანი, დეფიარა
„ახალი ქართული გრამატიკა“ და ამბობს: „როგორც მეცნიერული შრომა, ეს
წიცი არ არის ინტერესი მოღუქვანი. მაგრამ და უფიანის გრამატიკული პრო-
გრესების შესახების საქმეში სიტყვა ვაფიქრობი იმევე ა. შანიძის. უკვე და-
სახსრადელი ნაწილები პროფ. ა. შანიძე წერს: „გრამატიკა და უფიანის
აზრი, შემდგომ არა მარტო მოწარგავთა და უფიანით იტებოლილი“ და
სინქვანი, არამედ ირთავრავალი, რადაც ინფორმაციები ვანსიანად
და აქამდე ახლაც ეს ვაფიქრობი ხოლმე. ამ ნაწილთან მას ვამოწმებულ
აქვს მარტო „იტებოლილი“. უნდა ითქვას, რომ ადგორა ჩიქოვაძე ირტყედა
მითრელოგორ საკითხებში, ვანსიანობითი სახლად ბრუნვა აქვს კარვად
დაშეშეშებული. წმინა სირაული და სინქვანი, მართალია, მასაც ვერ დაწ-
ლევია სასუბითი, მაგრამ ბევრი დიდალ კარვად აქვს ვამოწმებოდა. და უფი-
ანისათვის დამახასიათებელი, რომ იგი უფიქრის საკითხს იტირებოდა არ-
ჩემს, მოკვრეს სხვათა არც და თავის ვანსიანად ფორმებს ადრებს ეტრპოდ
თავ იგი უფიქრის ქართულიც იმის გრამატიკული ფორმების ადრებს ეტრპოდ
ენების ფორმებთან (რუსულთან, ფრანგულთან, ვერძინულთან, ინდოსუნიან,
დაიანურთან), ამ ისტორიულ-შეადრებელი. შრომის წყლითობა მისი გრამა-
ტიკა წინააღმდეგ გრამატიკებზე უფრო მაღლა ვაგას და, მათ შორის, და ჩუბი-
ნაშვილისაზედაც. წმინა ვანსიანობითი კარვად აქვს დამოშეშებული სა-
კითხი ამბებების შესახებ, რადაც წარბოგინებული ვამბობის ბოლოს დრო-
რულს ტახლული... და უფიანი, როგორც ჩანს, ქართული ლექსიკონი ან-
ტეტრებება. გრამატიკის ბოლოს (ავ. 197) მას დავრთავს „ნოქსიკონი ისეთი
სიტყვების, რომლებიც ამ იმეათადა იმბარება ქართულ ენაში, ამ რომლებიც
უფრო რნებებან არის შემოსული“ (ს. ხუნდაძე, და უფიანი, ავ. 180-189).

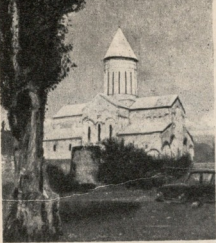
ამას გარდა, ჩემს სიტყვი, გრამატიკის საფუძვლებში“ (1908) საყარვებოდ
შევიტრად და უფიანის მოღუქვანის ირ მონიშნე, ტეხი ტეხება მის ბრძო-
ბას ბროსე-ჩუბინაშვილის წინააღმდეგ მოთარბობის ბრუნვის საკითხში. მე
წერდი: „ქართული ბრუნვა ფორმებს უკველთის ცნობარადა არ უფიქრობ-
დენი იყენდო, რომ შრომისათვის ფორმა ბრუნვა არ მინიშნობს, ამ პრო-
გრესის იყენდო მეტად ცნობილი პრეპოზიცი აქვს. ბ. ბროსე და პროფ. და ჩუბი-
ნაშვილი, რომლებიც პრეპოზიციებს მოღუქვანდნენ. მაგრამ ასეთი შეხედულებ-
ის წინააღმდეგ ვაფიქრობი ჩვენი 1858 წელს და უფიანის შრომითობა
ამის შესახებ სინდებრის ცნობები მოხუც პროფ. ა. ცაგარელს თავის წიწწში
(Сведения о памятниках груз. письменности, вып. III, 63, 64 და
შუბედ). აქვეამ აქვის მოუვა ფიქრად, ამტკიცოს, რომ მოთარბობის ფორმა
ბრუნვა არ არის“ (ქ. გრამ. საფუძვლები“, § 90). ამას მოხუცებს შემიდეც: „ჩვენს
დროსაც ცეცა გამოქმენის ცნობის ბრუნვის შესახებ; ა ჩიქოვაძემ და ე. თ. თოდუნიან
ვაიარაბეს უფიქრითი ცნობების მიერ გამოთქმული შეხედულებანი, თით-
ქი წიციების ფორმას ბრუნვის ფორმა არ იყო. აქ არ გამოვიდებოდა იმის

1 სიმონ ხუნდაძე. დიმიტრი უფიანი. მინიგრაფია, სახელმწიფო
ენციკლოპედის გამომცემლობა. ტფილისი, 1936.

2 პროფ. ა. შანიძე: „დიმიტრი უფიანი, როგორც გრამატიკოსი“ (ხუნ-
დაძე), ისტორიული უტრბეს მადლობის მოვასხენებ. (ს. 8).
3 ივე (ს. 8).
4 პროფ. ა. შანიძე: „დიმიტრი უფიანი, როგორც გრამატიკოსი“. (ს. 8).

შეიი ალავრეს ჩანბის

ბიკონსკი
ნიკოლოსი

...ინფისი, გელათი, დავით გარეჯის მონასტრის — ქართული ხე-რობითობის ამ დიდებულ ძეგლებთან, მათ საარაგო ფრესკებთან შეხვედრით დამწერს შალვა არამიშვილის შემოქმედებით მუშაობა. ამ განახ იგი გამოვიყანა ქართული ხელოვნების დიდმა მომავლემ, ხელოვნების მუხუშუმის დამარსებელმა და პირველმა ლიტერატორმა დიმიტრი შვერინდამც, მან გავიყვანა ქუბეს ინტერესი სასტუდენტო სამეშაო-ებსამდე.

თითქმის ოთხი ათეული წელი გავიდა მის შემდეგ, მაგრამ იმ დღეობის მოგონება უღივადეს არ გაფერიქობილდება.

შალვა არამიშვილი თავდაპირველად პირების ვადილობით იყო გატაცებული. მაგრამ მართო ასეთის ვადილობა როდეს იყო საკვირისო. მხატვრის იგრნო, რომ დროთა განმავლობაში ფრესკების მერსლის ხელოვნების სწავლობით აღდგენ და სიხალდე დაბრუნდნით იფარის, ნაყოფის, კვირკიეს ვალისების, მარტვილის, ხობის, სამთავისის, მათავის, მარტვილის, წყნების, ატენის, ნეგების, უბისის, ვაჩიბის, ყიფნისის ტაძრების მხატვრობა.

მეხუთე წელი, რაც ყიფნისში ხარაბილი ვამთავრო, მეხუთე წელია, თანდათან ჩნდებოდა და ხელახლა ვამართლეს მისი სიხალდე მანამდე ვამთავრო სიხალდე ჩამოშლილი და ფრესკების ფრესკები — ყიფნისისის წარტყვენა, „იტიხლსობის შესვლა“, „ხარტყმა“, „ხარტყმა“, „ხარტყმა“, მთელი გემთათის ყელი და ხეხმა დიდებულ, კემშობიტი ფერიკვლება.

ახლა შალვა არამიშვილი მართო აღარ არის. ის წინაზე მეტია მისი უბრისად ძნელი, მაგრამ სასიყიო შობა ვაჩიბის მოქნდე ყარო ბაქურბაძე. ყარო ბაქურბაძე და ჩინებულად ვითვისის მხატვრობა-დღეობის იმითი პირისთვის.

იმ საშვილილო საკეთილ შობის, რომელიც ყელტრის ძეგლია სავალიტრის სამეცნიერო საჩესტარა-თი საშარბო სახელისნი ეწევა, ერთ-ერთი უმთავრესი და ურთულესი ქართული მონუმენტური ფერწერის ვაჩიბა.

რუსთაველის ობილსავის მხალის დიდებულ შ. არამიშვილი და კ. ბაქურბაძე ალავრეს ტაძარში ვადიყარეს საშუალო.

შესიხულ მტერის არავრის ვა-ქარტახებო ალავრის ტაძარი. ამის ხელ დავითო მიწისმხარე. XV

საუკუნის მიწერული ტაძარი ვან-ახლობით და ველზე მოხატე-ნებით კახეთის მუცე ალავრის და დღესათი ნესტან-ავანის.

XIX საუკუნის 30-იან წლებში, ნიკოლოზ პირველის ვაკეთისში ჩამოსვლის წინ, უმეცარმა მოხელეებმა გასცეს ვანეარბულმა თირღად შეე-ღესათი სვეტისციოლის და ალავრისის ყელდე.

ასე მიეფარა თვალს ალავრისის მსხფერი მოხატელობა.

შელესას ვადარჩა მხოლოდ და-სავლის შესასვლის თავზე XVI საუკუნეში ჩახატული ფრესკა წილად ვიორგისა. ამათი, იმტობ, რომ დიდებულე ტაძარი სწორედ მის სახელზე იყო ვაგებულა.

ამ ვანეარბულს დრო და მტერი მართავს, მობრუნეო კომპოზიცი-დელს მართო თავისა ჩანდა.

მთელ ვამოთარბულ ტაძარში ეს ერთადერთი ფრესკაა მტყვე-ლდე.

მხატვრობა-დღეობის წყარო-ბით ამ მოხატელობამ მალე ვამოი-ბოდა. ცხოველი სურათი ვადაშალა მუყერბელის თვალის: ლურჯა ცხენ-ზე ამხატელებულ ქუბეს, სამთავის ურხელს დრო შემბრებულა, მიხი-ბილი უმეცარმა ქონებებთან კომპო მდარი ვადაშლილი. მარ-ცხენ წიგნის კითხვით ვადაშლილი ვამართლად, მარცხენ — დღესობი, ცოცა კემითი. ვამოქმედებულს, მიღიდე ბოქმები.

მხატვრები დიდად ვაახარა საქარ-ფელსავის, ყვირად, კახეთისთ-ვის ესოფენ დამბასათეული ეპი-ზოლის ხილვად ოთხი საუკუნის წი-ნანდელ ფრესკად.

მხატვრები მალე ყიფნისის ტნდა დაბრუნებულნი, მაგრამ ერთი სა-ფეროლო არეხებდით.

— ნეთუ თეთი ტაძარში არსად იქნება ვადარჩენილი რომელიმე ფრესკა.

შალვას თითქმის გული ვტანობო-და, რომ აქ, თეთრ ფენას იქით რა-ღეს იბალებოდა. მით უმეტეს, რომ ერთვან ფერად ლაქა შენიშეს, აღამინის ფენის დასასახლებამს მი-სმასავეს.

დამწერ ვახსნი: საშუაშობი. სამ-მეცარ, ზოგან კი ოთხმეცარ ფენა აღმონ-და ვასავად.

უკანასკნელ 1886 წელს შეუთო-ტრებოთი ტაძარი. ვახსნა მქმნიერად ხდებოდა, ანტიკური დროიდანე ნა-ყინო პრიმიტიული ხერხით — ხაჭო-ის ხსნარით („კაიხინი“).

წარწერები, აღამინის ვამოსახე-ლება — მეფეობი, აღამი აღესან-დრე, ალავრის აღმდგენელი, სამი მხედარი — მათ შორის მუხუშუმისი წილად ვიორგი.

— დახო, რა ჩაღდნითი უმეც-რებს, რა ნახატები დიდფარავი, — ბებრებულად აღავრის დიდელი ნი-კა და სოფელი უველის უავებოდა ამ ამავს.

აღარ და აღარ ჩამოდიოდნენ ხარ-ჩიოდნენ მხატვრობა-დღეობი. ზოგი ნახატის ქვეშ დრო აღიდრე-ლი მხატვრობისა და წარწერის ვა-ლი — ნიშიმ ამ ქარავამ აღმონტე-ლი ხოლმე.

ცოცხლებოდნენ ერთიმოთხე უკეთესი ფრესკები — ამალდე. სელაწილის მოფენა, მიძინება, წი-ლად ლახარს აღდინება, ღღისმშო-ლის დაღმება.

და რიკა მთელსა ყელდე ვამო-ხიდა, რიკა ერთმთლიან შემბეს მნი უმეცარების ფრესკები. — მე-მე-მეშა და თეთრის ამგებობებმა, წი-თელისსახობისა ანამ და ლურჯა-ბინას მართამს. რიკა სამხრეთის სამხრისა და სავრთხელის შობის, პატარა საშლიყველი ვამა-თლის ზემოთ კიდე ორმა მხელდას ვამართლად, საოცარმა სიბოძმ და-სადეგრა ტაძარში.

სამოთხელად შემართულ მუხი-ასან მექმედი მისასამი შევის, მეთრეს მოვარდისფერი, მექმედი ხნობის ვანცელმა ვარდისფ-ერი, ვარდისფერი მთავრობა, ღვი-ნისფერი და მტრედისფერი ერთის, ოღდეს სილორედ აქვს შეღა-ლა, რიკოვარ ლუნებში ჩახატულ წილად ვიორგის ვარწმეში.

— ის ლამბი, ლავაროვანი სა-ღებავი, რომელიც ლურჯი მინერალის ლიბის-ლურჯისაან მხადდებოდა და საქმოდ იმითი და მეთრესი იყო, ჩანს, ისე უხვად აღარ ჰქონიათ XV-XVI საუკუნეების ქართულ მხატ-ვრობას, რიკოვარ აღრე, თენდე ყი-ფნისის მომხატველს ჰქონდა. ამი-ო-ვიც ლურჯი ფერის სულ ფენას, რი-მელს სიციხველითის ყვირდარ და მესე უფდნენ „სარტულე“, დროც ადგილად მოვიდა, შემეცარ კი არის უხეხი ფენებზე, ამის ვამო-თის ნაყელად თითქმის ვეფენას მ-ვი „სარტულე“ რომ შემოვიდა, — ამ-ბინის მალე არამიშვილი — მოი-ხე-დავად მალე, მხატვრობა მეტად სა-ინტერესოა და, რაც მოთავსია, მან შეესის ხარკები ქართულ მონუმენ-ტურ ფერწერაში და XV საუკუნეც ვამბრავს.

სავრთხელეულიც ეწოდა აღმდგ-ენელს საშუალო. ყველაზე მეტად იმ ეტელებოდათ XI საუკუნის მხატვრო-ბის ნიმუშები, ტაძარი ხომ ამ დროს არის ვაგებულ.

მთელ საუკუნოვებულსა და ბებრ-და ძეგლი იყრი. მხატვრებს ვაგმარ.

თლა ალომ — 27 მეტრის სიმაღლე-ზე, სამ რიგად შესრულებულ მხატ-ვრობაში — წინა მამათა და მიც-ქელთა ფიგურები ვამონდა, რომ-ლებიც თათის მონუმენტურობით XI საუკუნის მხატვრობას ვნათსავებო-დენ.

მე ვინათ ვამობრზე მოვა, — მუტი აღავრის ჩადგება.

ამიყვარა ეს ხალხური ღღესი, მშობია და მხატვრობითი შექმნადგარი აღავრელი რომ ვიხილ.

მთელი ვაკეთილი უვეარს შალვას ძეგლი ქართულ ძეგლებში, დაბრე-ბული კეების ვამახავარდებავს ზრუნებას — ვჩის მონასტრის მარ-ეფენისა და ვარისის ღღესის ვა-დელურლად ვერ უყურებს, მათს ვაკეთრენებასც ფერწერის.

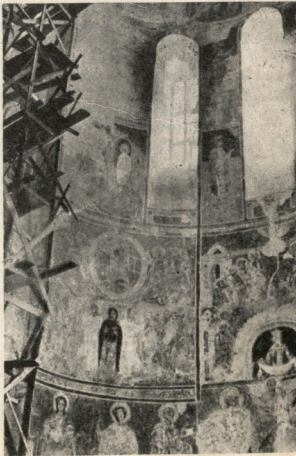
მეც ისეც მხატვრობაზე ვავა-ბობი, აღდენილი საშუაშობიზე.

გული სწავს, რომ ქარლის ვარე-ბა არა ჰყავს მტყველი, რა ვიკო იქ-ნება, ჩამდნულ ახალგაზრდა მხატ-ვარი რომ ამოღდეს მხარში და ამ დღე ერთეულს საქმეს ხელი მოკ-რდის.

ოთხი ათეული წელი ხებობდა რი-ლი. ეს ვიკო, ფრესკებითი წყარის და ეკონომიბითი, ხასიათებზე ვა-ტელებოდა. საშუაშობის კომპლ-დე ველურბარ ვარისის ველი. წილან წილან, ხათარ-ვახტულს ამ საქმეს ემუხრება.

მისი ბინა და სახელისნი ხან ვა-რევის ლავრაში აღმართულ ალესნი-დრე ბატონიშვილის კომპლ, ხან ცნაკარას ბაზილიკაში, ხან ისეც ყი-ფნისის და ალავრისში...

ნანა ბლინცხაძე

ილია სომხაიანი

სამოცი წელი

რა დამაყენებს გამოღმებულ შრიას,
ბეგბე,
ახლა როდესაც ფიქრს ვაყვებო,
ვიგონრ შევბოი:
ბავშვობის, ყრბობის, სიბავბის
ტბილო დღებო,
თქვენ მერს სხოვანო არასოდეს
არ წაიშლებოი.

გზის მინაბობდა სიყვარული
ალუბებელი.

მუღამ ვეიავი უწყინარი,
როგორც წიბლია,
დღეს არაფერი გულს არა აქვს
სადარბებელი

სამოცი წელი, რომ უზინოდ
არ განხივლია,
შენთვის, სანშობლოვ, თვადღებებს
ლექსში ვაბობლი,

ბედის წინაშე თავს არ ვბრადი,
ახე მკონია,
სიციბისაქენ გულანთებოი
მივისწრაფობი

ცრუბა და ობირი კაცის სანქე
არა მქონია.

გადიბარა ქაჩაშობბა,
დღეა შონი,
წლები ვახუბა მეგობრობბო,
რა არ მინახავს

სულს სიმაღლეს, რასაც ტბრებს
ადიბანი,
ამ დღი საუნწეს არ დეკარგავ,
ქეცრბო ვინახავ

გახსენებვა

შენ ვიბხლები სიბანწეობის
საოცნებო გულსანდებს,
მშობლიური კომკავშირი,
ცხოვრების გზა ვანიბოთი.

წყაროსავით სუფიბა იყო
დღე შონიბი და ნაოთბი,
მისივის ვიბდრე ვბაკბებოი
ამისბრულ სანბტრელო.

ზღვა მშოფივარე, დამუბტარბი,
უზარბზარ ზეირის ისრობდა,
სუტეფიბი მობავლისთვის
მას დღებო, — ვინღ ობრბობდა

მე არახბდრო დავიფიწებ
ამიბიბა ვინაც თვალი,
ო, არბდენი წლის მანბილზე
არ შებდრკალბა მკერბი რვალბს.

ბღვების დროს ბირს არ დბრის
საქარბეელობი კომკავშირი,
მზიბა, სიციბლებოი, ხებე ვუბოი,
წინ მიბწეებს ფრბიბავშობლო.

სიბპართლის მშპ

საბო ვაფრბინდენ თობრი ვეღებო,
ბრბომ არ შობბრებს, — გუბო მტკობდა,
შემორბინელო წვიბის წყებებო
იბ-ვარბდების ფობღებებს სცივობდა.

მარბობა გზის ვამწვლებს აწ რბდა შებცვობს,
წე ვუბდრელობ ამ სახუტუნებს,
და სიბბავბის ებღვარე ცეხბლო
მკერბში ბობრბად სბეე ვუგუნებს.

მთხარისა კარესალიბა

დამის დამსწერი

მის ვულბა, მქაბა-ვუბე, უღვბის,
ბოლო მბხებობებს,
ხლები დბობს,
გუბო მწეობ ფიქრებს ვერ შეიბევის,
ბრბდენ ბეიბრებს შევბებბის ხელი.

მას შეუბბობა იბ საბრი ვუბოი,
უფვარბდს თვისი ბბტარი შეიბი,
მას შეუბბობა იბ საბრი ვუბოი,
უფვარბდს კვებნავ უკვებოი გეიბო, —
ბრო დღებობდებ ბეიბრის მბიზე
და ოცნებებდ ბქეობს ლამე,

და სიბარბეობის იბდენ წინ თახბი,
რასაც უბრბენ და არა სვამენ,
მას შეუბბობა ვიბარბს ფეიბო,
შეცვებობს ლამის ნებბი ვეიბბა,
ვბავბეობის მბინა სიბდრბად,
ვევბა ვანახადღებს უბბო შეგბას.

იგი შაზნას დბეიბრებს ხელში,
დღეს იბმზო წიბოღ ვარბს რომ იყებბს,
კვებნავ ვევბა გეიბოს,
უფვარბს როგორც შეგბს,
ის, შემოკმედი დიდი სიციბის.

ვერბენ შეგბავცობს ლუფვარბს ზეციბას,
სუფობა, როგორც გუბო დღეისა.

პირველ სართულზე

მე ოთახი მბეებს პირველ სართულზე,
ჩემო ფანტარე ვახუტრებს ქმბას,
და როცა დიბრი მე ვარ ვაროუბო,
როცა იცნებებს ბოლო არ უბნას...
მოვბაკუნებს ფანტარის კაცე
და წუბბბა ფიქრს სულ სხვა ფიქრებოდ,
არ ვბეიბ ბრბობ,
უბრბად ბმეცბრის,
ვიცი, შენს მებტ ბრბენ აქნებბა.

— ის იქ არის, მგზობლობას. — მიფეო მობებბა
და ნახებრად დანებრეულ სახლებე მბუბობია.
პანასიც იქით გავშურბა, შეგვბა თუ არა ტბოში
ფეიბი, თავისი თანამებბრბობებო დბინახა.

— გამარბეგვბა, ვბრო, აქ ბარ ავებბენ — შესბს-
ბა პანასბა ფრბინებელ მეგობრბს და ვბავებბივა?
— ობო, შენს ხარ, პანასბ მობიბრბა ჭროლობა? —
სტრეკვასავით მბიავბა კობებებო ვბნომ და თან დბს-
ბინას: — შენ რა ვბნდა ბე, ჩემო პანას, თობრებ მე
ჩემს შეიბობლიბთან ვბრი!

ვბნომ ანბოტე მბუბობია, რომელსაც ბბტარი გო-
გონბა აფეცბნა.

— ვერბეფრი ვამბივბა, მბობბობი რბზბი სანქე?
ეს ხომ ჩემი დღესწეობა!..

მობუტემა დამწერბლებით უბბბო პანასს, რაც თავს
ვბავბობდი. ისიც უბბრბა, რომ ვბდარბჩენიბი ბავშვი
ვბნომ და ანბოტე იწეობღს.

— დბბ, ასე ვბავებწვბებოთ, ჩემო პანას! შენ
რბს იტყებ? — შეგებბას ვბრო და სახებე მობუბ-
მენლობბა დბეტეო, თობწვის ებწინობბა უბრი არ მბ-
ბობრბობ.

პანასი ოცბბა ხანს მბღუბმარედ იღებ. თვბწრ
წარბრეულდ და, სბბე, მბიბი ბბტარი ოცბბი, რომე-
ლაც უბრბობბლად დბაკბეა იბმბა. ბოლის ვბდებრბით
წარბობებევა:

— კარე და კციბოი გუბო გბქვს, მბბო! ევ ბავ-
შევი თუ აქბდ ჩემი დღესწეობი იყო, დღებინ ჩემ-
ბი მბსწეული იწებბა!..

• • •

ვბიბდა წელობწბი. მიწუბა კვებებებბის გრუხებნი.
შობსტბოს შებდგე ვბნომ ანბოტბთან ერბად
პრბსეკრბოვბო ვამბობრბა. როგორც კი ნახებომ
ეზობი ფეიბი შეგბდეს, ბავშვბა დანწრბიბან თვბი
მობქრა მბთ, მესებე ოთახბინდ ვამბორბდა, სიბხ-
არული ვბდბირბინბა ეზო.

საოცარი ის იყო, რომ ბავშვბა, რომელსაც ვერ
ხუბოი წეული არ ჰქბნებდა შესტრულბებლო, მამბინგე
იბნო ებრბი წეობს უნახები ანბოცი და ვბრო. მბთ
ხბმ წახლებბის თვბიბიბი სურბობი დბტრეობეს.

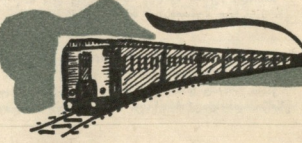
მებრე გზბ... მბტარბებლებო... მოუსწვრბარი დღებბი
და მბოთმუნელო სწარბევა საშობბობსავბენ.

...ფეიბი ებლსავბით სწრბიბა. სწრბიბე ელსავ-
ბით ვბდებრბინბა გონებბოში ამ მბოგონებმ ვბნოს
და... მბოლოდ მბშინ ვამბორბევა, როდესაც თბბდამ
მბზრბდობი ვბწეი მბიბოვბა, სბმბბობლებო ვბთბ-
ბობი.

ვბნომ სვებ ვბწეი ხელბი ბბლი და დინწარ წ-
ბობიწეო:
— დღებტრბობისთვის დღე მბდლობს მბგვბ-

სენებო. აბო ერბი რამ მბინდა ვბებბობრობო. რო-
გორ მბბობრბა, ჩემო მებრბავებო, რომ იბ ბბტარი
ბობლბს, ჩემს შეიბობლობბ თქვენ ასე ვუბოი მოე-
ფებრბი ეს ბბტარი გობონბა მე უბწველ სიციბლს
გამბობებუბ, ლღობდენ კი სცივობლი დბე-
ბებბს კვებნავბა, სიციბი იბებბებს. მეც მბინდა ამ დღი
სცივობს, დიდი ვბზავშეობის საღებტრბობი და ლე-
ლო.

დბრბიბას ოცბბბი მბუბოი ლამე ვბსბობდა ხან ჩონ-
ვურბის ტბიბობი ხებბე, ხან ვბკაცეობი დბმბბობბო,
ხან იფებე უსურბავებობი ჩბებელო კრბმბეუბლებო.

ქარიზის იღუმელი ღამეები

ამს წინათ საფრანგეთში გამოქვეყნდა შუბრალ ვე ბრეტონის წიგნი აპარიზის დღეობა ღამეები. იგი ძველად პრაზიკის, რომელიც დასავლეთის სოციალიზმის აზრით, ფრანგ სერიალში და აქტიულობა და გახლავთ თანამედროვე კაპიტალიზმის საზოგადოებრივი გავრცელებული ცერემონიულების გვიგინია, რამაც კემპარბიანი შემაწუნებელი ფრანგი და მასწავლებელი მიიღო.

ფრანგი შერაბლდის ლუ პოველის სიტყვით, ყოველი ღამეა ფრანგი ცხოვრების მილიანი ან წაწილობრივ ბელმდენელოს ცერემონიუები.

ნებით, მაგიერ წარმოდგენებით, ან უბრალოდ, ბოლოთი ფრანგული შეთხზული ათორბიტობა.

რა არის ამის მიზეზი ადამიანთა შორის, ერთმანეთისადმი უფლებების, ერთმანეთისაგან გათმობისა და, რაც ესოდნე დაშასათიებელი ბურჟუაზიული საზოგადოების, სადაც გამეფებულია მატერი კანონები.

უსიხარული არსებობა ადამიანებს აძიებებს ცებობს რაღაც არააშუქვნიერი სიბრტყანში; ამაზე მოვიტოვებთ ვე ბრეტონის წიგნი, რომლის ერთ ფრაგმენტს აქ გებუდებთ.

შემოდგომის ერთ კვირა დღეს სტუმრად ვიყავ ჩემს მეგობრებთან, რომლებსაც შუბრეტი ვეარე აქვე ხაზინის ახლოს. მისი რაღაც დღეობებზე ჩამოვარდა. დასასმისა მანქანა გამოვიყავ თანვით სიხარულით, ანაც საკმარის მეტრე ფრანგით; სიტყვა არც დაგვიტოვებია, არც ერთი სტუმარი ქალი ხაზინად წამოვიდა და აქედან მის ფრანგულს შუბრად მივდებარე პეტარა ძალი დახუცა ვიყავი. ცოტა ხნის შემდეგ უკან დაბრუნდა და საუფროსი უფრო დასასმისა.

— თქვენ ხომ იცით, რომ ჩემი ცოლი ვერ იტყვას დიაგნოზის ახუნად გადმოსვლა.

მე ვუთხარე, რომ ჩემს სიცოცხლეში პირველად შეხვედი ესოდნე მგრძობიარე ცოლს. მანაც ის ქალი ჩემსევე დაიბოძრა და მურხული გახლდა:

— იცი, ჩემი ძალი რკინა უღლიდა, მხოლოდ ახალი სხე აქვს მიიღებოდა.

ახი შემთხვევაში ყველაზე ხალხი საქმეა შეტარებულმა გაიქცია თავი. ვეც ახე მოვიქციე.

ხანა ვანჯერობ...

ცოტა ხნის შემდეგ ჩემს მეგობრად ქალს ვიპოვე:

— კარგი, მაგრამ, საიდან ვიცი, რომ თქვენც ცუდის სიხელში სწორად იქსარ დაიბრუნის სული ჩასახლდა და არა სხვა ვინმეს?

ასაღაზრდა ქალს ოდნე შეეფიცა სხე. იგი ვამბობდა, რომ არის საიდუმლო სიტყვის „ბრაიდი მერტის ქვეთის“ წყარო. სწორად იქ ვანდის მას ის საიდუმლოები.

— თქვენ, რა თქმა უნდა, გვიყოფინებთ, ვინ არის ბრაიდი მერტი?

თავის დროზე, რე, როგორც ყველა სხვას, ვაზრებოდა წყვილით ამათი XIX საუკუნის იმუნადილი კალიფორნიის, რომელიც ვაგასახიბრდა დღევანდელ ასაღაზრდა ამერიკულ ქალად და კვლავ გაიქცა ჩემს საუკუნეში, მაგრამ ყოველთვის მქლიერ ზღვირვანედა მასიხლდა.

ასაღაზრდა მეგობრებმა ქალმა სიამოვნებით გასახიბრა ის ისტორია.

— 1895 წლის 29 ნოემბერს, კალიფორნიის შტატის ქალაქ ბუფლოში ვან-საიციფრანკო ამათი მოხდა. საირიტილი სიანის დროს ვინმე ბერტბინი შეიკრიბეს ამდგედა ქალბატონ რუხ სიმონს, ოცდაცხუთი წლის ასაღაზრდა ქალს, წარსიხებულ მოქალაქის მეფელის, სამი შვილის მამა. ბერტბინი მას მამონი ვაგუთია და უბრძანა, წახლეთო საუკუნეთა სიბრტყეში. რუხმა სრულად თავისუფლად შედგა იმის თხრობას, თუ როგორ იყო ირლანდიური ქალაქი კორკი 1806 წელს.

— ამ ხანად მე სხვა სხელი მერტიც, — ვანცხლდა მან, — ბრაიდი მერტის მესახენე.

— ამ ქალის ნადასრავებმა იმდენად ააღივრა ბერტბინი, რომ მან მანქანა ტრონივი ჩამოი. ამ ქალის მიიღო მონათესაის მას მანდ გამოიქვეყნა ცადაც ვანდელ რომელიც რაღაც რიოდნე კვირის განმავლობაში ამერიკის შვეტირებულ შტატებში ყველაზე უბარკველს ბესტსელბრად იქცა.

გარდასახვის და ხელთა ვანდასახლების პრაბოლუმამ ააფორიავა ამერიკულ-

ბი. ვიციდა ირახე ათახი ცალი ვანდაზრდა რუხ სიმონსა და მერტი იმის სუბრის ჩანაწერი.

სამწუხაროდ, ამ ვანცხლამ ტრაგიკული შემთხვევებით გამოიწვია ანდრენიუ კაცმა თავი მოკლა, რათა რაც შეიძლება მალე შეეცნოთ ვანდასახლეთ გამოწვეული სისარული.

„რკინა უღლის“ პატარია ქალი ვანდაზრდა:

— აქვამად მხოლოდის თითქმის ყველა ქვეყანაში არსებობს ვანდაზრდა რომლებიც ხელს კიდეზე იმის გამოკიდობა, დე რეკვირებას სწავლობენ. ყველაზე სახელგანთქმული კატორა რუსეთში, კალკუონიაში, ფრანგ მისტიკ მოკინაში. 25 ოლბრად იგი აწევის ყველა კლანის წესს ცხოვრების მისი წარსული ცხოვრების შესახებ.

ახი, მაგალითად, პარლემენტი ერთი დროს ბრაიდი ვანდაზრდა ვახლდა მას შეეფიცა, რაც მას შეეფიცებოდა, რომ წარსულში იგი იყო აღმასწავლებელი მატერიტილი, ხოლო საქმეს პატარია ქალმა წარსულის გამოწვეული კატორიანი დახარბუნების შეეფიცა თავის ვტირანში უბრალოდ ველოდებოდა.

— ამ მართლის პატარია ბედნერიც აცნობის თავის ძვირფას კლიენტებს, რომ იგი წარმოადგენს მეფე მერტის ახლოს — სიბრტყის ახალ განსახლებას.

მართალია, ყველა კლიენტი როდი იყო კმაყოფილი მიღებული ცნობებით ჩემს მეგობრებს ქალმა მამობი, რომ ამერიკის სამხედრო-სამხარო ძალიან რომელიც კატორიანი სახამაროლი საქმე აღმარა მოკინის წინააღმდეგ ვინა იღან კანკონის მას ვანცხლად, თითქმის სხამერი და ჩრდილოეთ შტატებს შორის იმის პირიოდნე კატორიანი იყო ადამიანი კი არა, სრულად მგურობილი ვე კარგოვინდა.

— რა თქმა უნდა, ის ადამიანები სულაც არ ვანჯერებდნენ, — სხვი ვანცხვი ჩემსა თავიანთი თანამოხაზებზე, — უფროსად რომ იცნობდნენ ვანდასახვის თორბათს. საქმე ისაა, რომ ყოველი სული ვიცილის ზოგად არსებობის სხვადასხვა სტადიებს, — მინერალური, მეცანიკური, ცხოველური, ადამიანური, შესხლავა, რომ თვენი სულაც დახმადრებულნი იყო რომელიც ვანდაზრდა ადამიანის სხეულში. თუ როდესაც ჩემს მეგობრს დახარბუნებდა, ჩემი მანქანების უსაოუოდ ზაბრუნებდა თქვენს წარსულში.

შეგისმეტად დაინტერესებულმა მანქანე დახარბილი უფროსად ვანცხვი ვეიტი.

ჩემს თანამოხაზებზე კარი ვაგალი და ცუდის დაძახდა.

ცოტა შემოუცნობლად და კვლავ მას ფრანგის მოკინადა.

— შეუძლებ ერთი, რა კვირის თვეები აქვს, — მოიხარა ჩემს თანამოხაზებს, — საწუხაროდ მას უკვე აღარ შეუძლია წყარა, მაგრამ ყველაფერი ისევე და კვლავინდებურად დაინტერესებულია ლიტერატურით.

მიიღებოდა პარსკვეს, სადაც ცხრა საათზე ჩემს ახალ ნაცნოს ქალთან ერთად. შარდ-ლაპის ჭურჭელს იქ ხალხის შესახებელი შეფიცა, ხოლო ბრაიდი მერტის ქვეთი თავის სპირიტულ ხუნებს ატარებს. მე მანქანე მანქანელებლად მიიხვეწის.

— მიიღე ახლოს, ჩემი მეგობარი, — მოიხარა მან, — მე ვუბნე, რომ თქვენ შეიძლება მოხუცი სული ვანცხვი. — თუ ვახსოვი ამ დროს, როცა თქვენ ვანცხვი იყავით? — ვანჯერობ მან.

— არა, — იმდენად დაინტერესებულმა.

— არც ის ვახსოვი, როცა მეტარებ იყავით?

მე იგივე პასუხი ვაუფერივდი, მანქანელებლმა ვანცხვირებით შემოიხმდა. შეეფიცა იგი დღესაც ვანცხვირად, თუ რატიმის თვითონი ჩემი თანამოხაზის სპირიტული თვისი ყოფიერების ყველა ბრაილის ცოდნა.

ლაპარაკი რომ დაამთავრა მოიხმობოთ იქ შეეფიცა ქალი, უბრალოდ მას, ჩემი ხელი ღელში აღმარა. შეეფიცა მანქანელებლმა. მამონი ვაგუთია იქ ქალს.

— ჩაიხლებო, ქალბატონო, ამ კაცის მენჯარული წარსულში, რას ხედავი იქ?

— ეს ბატონი იყო რაღაც ტკბილი ფრანგი მანჯარი — ვანცხლდა მემდუმს. მე არ შეეფიცებოდი.

— შეეფიცა — გულდინჯად ვანცხვირად მანქანელებლმა.

— შეეფიცა იგი იყო დარბებელი, მერტი — ქალაქი, მერტი — ციციანოლი (ი, რა კარგი იყავით მამონს), შეეფიცა — ვანცხვირად ომების ეპოქაში იგი ვანცხვილი იგი ვახლდა, XVI საუკუნეში — პეტრული მოცდაყავი ქალი, XVII საუკუნეში — ხანგა მეფე, პოტიე დე ზოლსი, მიყენა ქალად მანსურობად ნაპოლისის არმიში. ერთხელ ამერიკატორმა მას უთხრა...

მაგრამ იქ აღმონდა, რომ მედუმის ძალიან დადილა და მანქანელებლმა ვანცხლდა, რომ ცნობები ჩემი წარსულის შესახებ შეიძლება დახმადილი შეიქცის შეეფიცა ხუნებს.

ახი წუთის სანდრად მე უკვე ვუნახე ვიდეტი რკინა უღლის და მხოლოდ ქალთან ერთად.

— თქვენ წარმოდგენის ადამიანი ყოფილბათი, — მოიხარა მან, — რა თქმა უნდა, დე ზუდელ ვიდეტიც არ არის, მაგრამ დასაქმნი მანც არავინ აქვს. უფროსად ვანცხვი თქვენს შესახებ ჩემს ცუდს.

ფრანგულად ითარგნა ლ. შიომხელიძის.

ვანუსთაძე ა?

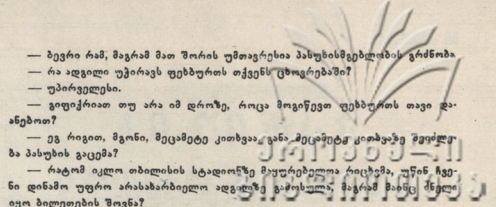

მ. ხურცილავა და პეღე.

ურნაღის წინა წინაგზიდან, ალბათ, ვახოვი, რომ ამ წერილს ერქვა ასეთი სათაური — ფეხბურთელი № 7. აი, ახლა, ამ წინაგზი უკვე ვთავაზობთ ამ წერილს. სათაური ეს ისევ ისე დარჩა — ფეხბურთელი № 7, ოცდაათწლიან საბჭოთა სპორტული ფერწალობის და ფეხბურთის სპეციალისტის სახელწოდებით ატარებენ ხოლმე ფართო ენობურას, სადაც ეწოდება მამდინაჩი ჩემპიონის № 1 ფეხბურთელი. ვინ იქნება ის, ვინც შიშობებს ჩემპიონატის უღრესი ფეხბურთელის სახელს არის რამე სურათითი ნოსალოდონე? თუ ამ ტიტულს პრეტენდენტად ისევ მუთაზ ხურცილავასა და იესუარდ სერაფიმოვს დასაბუთებენ?

ამ წერილის ავტორს მამანია, რომ დავა ამ გზით წარინართება. ასეა თუ ისე, მე ვადაწვევებ წინასწარ ჩამოგრიბია ინტერვიუ პირველი ფეხბურთელის პრეტენდენტისათვის, თანაც ვთხოვ, ყველა კითხვამდე გულწრფელი პასუხი გავცა.

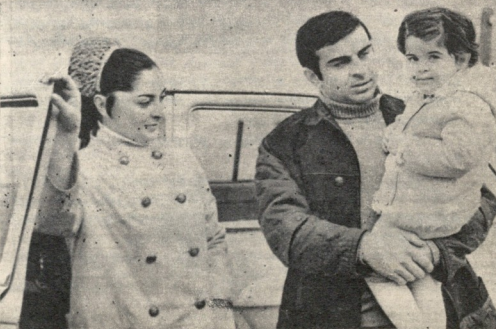
- ეს კითხვებიც და პასუხებიც:
- როგორ ფეხბურთელი, ვინ იქნება წლიდან წლიმდინაჩის № 1 ფეხბურთელი?
- სხვათა შორის, ვის მცხადიან მინტერესებს.
- მამანე?
- ჩემს არის ამ შემთხვევაში ფასი არა აქვს, მას ხომ არავე გაითვალისწინებს სახალხო აქციების შეხების დროს.
- თქვენ არ მიაგაღებინონ მინაწერილობა ამ კენსიუსურსი, ვის მისცემდით მასს?
- იდუარდ სტრელიცოვს.
- როგორ ფეხბურთელი, სტრელიცოვი ასევე მოიქცეოდა?
- სჯობია, ევ თვითონ მას ჰსჯობიონ.
- რა მიგანიათ თქვენი თამაშის წაღება და ღირსებად?
- ჩემი თამაშის წაღება ის, რომ მარცხენა ფეხს ვერ ვხმარებ მარცხენა-სახით. ღირსებად მამანია გოლებს ვაგანა.
- მერანოვმა ბოხი ჩარღტონს შეეფარათ, რას ტყვიით ამაზე?
- ეს ჩემთვის დიდი პატივი, თუმცა მე ვფიქრობ, რომ ჩვენი თამაშის მერნა ძალზე განსხვავდება ერთმანეთისაგან.
- ვინ მიგანიათ თქვენს უშუალო ღირსებულ მოწინააღმდეგედ?
- სტრელიცოვი და ლუბანსკი.
- ვირჩინებთ თავდაპირველი იყო თუ შეველი?
- გუნდის ინტერესებისთვის მზად ვარ ყველაფერ ვითამაშო. ისე კი მირჩევია შეველი ვყო.
- როგორ მოგწონიათ მწვინილის გაღწევატობება, ვეთამაშო მარცხენა დროზე?
- მწვინილის ამ გაღწევატობებამ გაუმართლა, თუმცა მე მაინც მცვაელის ფუნქციები უფრო მომწონს.
- ვინ არაინ თქვენი საყვარელი ფეხბურთელი?
- პეღე, ზოხი ჩარღტონი, ვივი ჩოხელი (თუ ამას პირმარწონიონაში არ ჩამომარწონებ) და, განსაკუთრებით, ვარინან.
- რა მიგანიათ ფეხბურთელის მოავარ ღირსებად?

- ბევრი რამ, მაგრამ მათ შორის უმთავრესია პასუხისმგებლობის გრძობა
- რა დღელი უქირავ ფეხბურთის თქვენს ცხოვრებაში?
- უპირველესი.
- ვფიქრობთ თუ არა იმ დღეზე, როცა მოგვიწევს ფეხბურთის თავი და-ანებოთ?
- ეს რაიით, მგონი, შეცდამედ კითხვაა, ვინა-მეცოდნეობა კითხვამდე შეუძლებელია პასუხის გაცემა?
- რატომ იღოთ თბილისის სტადიონზე მყოფებილი რიგებში, უწინ ჩვენი დინამო უფრო არასახარბილო ადგილზე ვაჩვენებთ, მაგრამ მამანე წყველი იყო ბილიების შოვნა?
- ეს გამოწვეულია ბევრი რაიით. უმთავრესი კი ჩამდინე მინაწერილობა. დაცვითა ფეხბურთმა, ყოველ კულზე წუნემა ცოტა დაკავითა ფეხბურთის სანახაობის მხარე, ახლა, რატომაც ძალზე ვაგრძელებ ჩამდინაჩის ასე-ე ტაქტიკა — მონინაღმდეგე მიღებულ მხოლოდ ერთი ქულისათვის ბრძოლა. სამწუხაროდ, ამას უღრესი გუნდებიც არ თათობენ, რაც, თავის მხრივ უარყოფილად მოქმედებს თამაშის სანახაობის მხარეზე. მეორე უმთავრესი მიზეზი ის არის, რომ ბილიცოვამ თავისი „ტრბიუნეზი“ ძალზე გააფართოვა, ჩვენმა მათერებელმა წახა უმაღლესი კლასის ვუნდები, მხოლოდო ფეხბურთის სუბინტერესტელები, მხოლოდო და ევროპის ჩემპიონატები. აქედან გამომდინარე, საფეხბურთო გემოვნება ძალზე ვარაზად, ეს მამანი, როცა თბილისის დინამო უღოლ თამაშს. უწინ ქართველ მათერებელთა უმთავრესი მასა მხოლოდ თბილისის სტადიონზე ნახულობდა თამაშებს. ვინაიდან თბილისის დინამო შინ გაცილებული უყო თამაშობს, ქართველი გულშემატიკრების გაცილებელი მაღალი არის იყენენ საყვარ გუნდზე.
- რა მიგანიათ თბილისის დინამოს წარმატების შემადგენელი მიზეზად?
- ბევრი რამ, წერილშიაც და მსხველმანაც. გუნდისათვის ძალზე სახიფათო სპორტოდა თობათა ცვლა, მაგრამ არა ნაღებს სახიფათო მწვინილების მხირი ცვლა.
- როგორ ვახსებთ ფეხბურთის მომავალი?
- სამწუხაროდ, ვამარცხებს დაცვითი ფეხბურთი.
- რომელი ქვეყნის ფეხბურთი მოგწონთ ყველაზე უფრო?
- მე ევროპული ფეხბურთის მომჩრ ვარ. ევროპიდან კი გამოვყოფ ინგლისის და უგლანდის გუნდებს.
- ვინ ვამარცხებს მსოფიოში?
- სამტრეიდიკოვს მეგსიკაში შინაურულად იგრძობენ თავს, ამიტომ დიდი შანსები აქვთ ბრალდებებს, არცენტრალბის ტურნავალებს. თუმცა, როგორც უკვე ვთქვა, მე ევროპული ფეხბურთის გრძობა გახალავარ. ფინლენდი უცლებელად შეხვდებიან სამტრეიდიკოსს და ევროპის წარმომადგენლები.
- რას ტყვიით ვახსებებ სსრ კავშირის პირველობის დროს?
- კარგს ბევრს ვერაფერს. ვერ კიდევ აქვს ადგილი არავალიციფორ და, სამწუხაროდ, არაბიბეტურ მსაქობასაც. წელს ოდნეობა შიშის წულობით რიბი ბურთი არ მიგაწვავდეს, ლეგანსში კი მსახივარ მოგვცა მონინაღმდეგე საქაიბო ჩოხელიზე შეხვდებიან საშუალება.
- რამდენად საშარლოანი რეცეზები იბეჭდება მატჩებზე? თუ ეწობება მათი შეფასებანი თქვენსა?
- ზოგჯერ კი, ზოგჯერ არა. ძირითადი, ეურნალისტებმა ძალზე „აიბად-ლებს კლასი“.
- კიდევ რომელი კითხვამე ისურვედით პასუხის გაცემას, რომელიც ჩვენ არ მოგვიცია?
- ქართველ გულშემატიკრებს თბილისის დინამოს ყოველი მატჩის წინ აქვს ერთი თასტები კითხვა — ვამარცხებთ თუ არა? მე იუსურებდებ ამ კითხვამე უფროსების გაცეცეს დადებითი პასუხი.
- ამილ დამატებით ინტერვიუც და წერილიც. სულ მალე ვარკვევა ჩვენი წერილის სათაურში რა ცდობი დაჭებება კითხვის ნიშნის წაცვლად. სულ მალე ვარკვევა ვინ იქნება წლიდან წლიმდინაჩის გმირი.

მამანე მინაწერილი

მ. ხურცილავა და მისი ოჯახი.

ქრეა- ქრეა ვახაე

კომსომონს მზაე

ვინ მოსთვლის რამდენი საყვედუ-
რი შეხვდა ადამირ მარბურტის, რე-
მელსაც თავისი სასტუმრო აქვს სხ-
სხვ სადარბაზოების ერთ პატარა ქა-
ლქში სკამზე ის არის, რომ მარბუ-
რტი ღილიან ჰყავს ამერიკის შეერთე-
ბული მუხტების ყოფილ პრეზიდენტს
ჯონსონს; ეს ამბავი შემოსვებით შე-
იკრთ იტალიელმა რეჟისორმა კასტე-
ლანმა და მარბურტის ქონისონის პა-
ტირა როლის შეტყობა შესავალმა
თავის ფილმში „სასტუმროს პატრონი“
არ წინადადებულ საბოლოოებით და-
თანხმდა, რამაც მისი თანამრეკლე-
ების კულისწერობა გამოიწვია. ისინი
მარბურტის მოიკრიბეს გამოცხადებით
დაემუქნენ, თუ იგი წაშლიდა შე-
იკრთებდა ცერანზე მათთვის არასიმ-
პათიური აღმანიან განსაზღვრებებს.
საგანძობის იყო მარბურტი უკანში გა-
მოხლეო, რომ მას სოველი მხრი-
დან ავირდნენ შეიკრთებებს: „გვითხა-
ბით, რა მდგომარეობა ვიქცანაში“
სასტუმროს პატრონი იძულებული
კახდა უარი თქვა სასმასობო კა-
რიერაზე.

თავკახეხეკეკე კომსომონს

ფერმერებმა მწარედ ამოიხარა. კვი-
თელი სადღეობის სასესე ვეკრებო ნა-
წიკი უფრო და თავისი ძროხის ფერ-
ღზე მსახირო ასობით გამოიყენა
წარწერა — „ძროხა“. რას სხამ, ნა-
ღობის სეზონი კარგეა მომდგარი,
ხრდილონი შევიდით კი ისეთი თავ-
დაჯიჯილნი მონადირეები არიან, რომ
ამთავადე უნდა იზრუნო მათგან თა-
ვის დასაცადედ; იშვიათი რაოდენ ისე-
თი შემოსევება, როცა კვიური მონა-
ღობეები ჩვეულებრივ ძროხის ცენ-
რიწამ მიიწვევენ და გამეტებით ახ-
ლანთ თოფს.

ვინ იცის, იქნებ ამ წარწერამ მანკი
დაარწმუნოს ახარბები შესულნი მონა-
ღობეები, რომ მათ წინ მძობაა და
არა ცენნობე.

თავკახეხეკეკე კომსომონს

არიან ცალკეული შოტრები, რომ-
ლებიც როგორც არ უნდა დასაყო,
მიანს არავლად უნაზი მოჩაობის
წესებს, ამას კი სხვადა ტრადიციული
შედეგი მოსდევს.

საბჭოთა გამომგინებელმა ნ. დამ-
ჩენიომ ამის წინა შექმნა სპეცია-
ლური ხელსაწყო, რომელიც სპილი-
მეტის ჩამოკვავს. ამ ხელსაწყოის სა-
შუალებით წინაღობა შეიძლება გან-
ისხაზდეს მანქანის დასაწყობი სი-
რტე. მას შემდეგ, როცა მოწყობი-
ლობის ისრები წინასწარ განსაზღვრე-
ლი სიჩქარის ზღვარს მიაღწევენ, ავ-
ტომატურად წყდება ძრავის ერთ-
ეტი ცილინდრისათვის ნაწერწელების მი-
წოდება. მოკირი მუშაობის იწყებს
არა არა, თანამდ სპი ცილინდრით,
სიმძლავრე თანდათან კლებობს
და შოფერი სპიში სიჩქარის განვი-
თარბებს ევლარ ატრებებს.

უკინეკეკე

ინგლისის პოლიცია უკვე კარგე
ხანია ამოღო ქუჩებს ვილდე ამოუც-
ნის პიროვნებებს, რომლებიც, რაღაც
უცნაური მითხარებენ, მოულოდნე-
ლად ჩაერთვება ხოლმე ავირდრო-
მის რადიოუსულნი და თავისი უცნა-
ური „ინფორმაციებით“ თავზარს
სცემს ვასაფრენად გამაზფებულ
მგზავრებს.

ამ საიდუმლოებით მოცული „დექ-
ტორისაგან“ ერთხელ მგზავრებმა
მოიტყვეს, რომ ნიუ-იორკშიან მონა-
ვლი თვითმფრინავები დაშვებთან
ლოდონის ხიდზე და წაღდონის
შეტრის სადგურებზე. არა საიდებ გა-
მოყენებელი იყო მთავრე ცნობა:
მგზავრებმა შეიტყვეს, რომ მონარე-
ში თვითმფრინავის გაფრენა სპი სა-
ათით ვადადებდა, თუ ერთ მგზავრს
(დასაქმებულნი იყო ვეარის) მგა-
რად არ მიმეტყუებენ.

სა უკვეკეკე

კასპის ზღვა — მსოფლიოში უკვე-
რებე დიდი და — თანდათან შრება.

საბჭოთა სწავლებლების მონაცემე-
ბით — 1930 წლიან 1945 წლამდე
კასპის წყლის ზედაპირის სავარაო
ფართობი 405 ათასი კვადრატული
კილომეტრიდან 373 ათას კვადრატ-
ულ კილომეტრამდე შემცირდა.

კასპის ზღვის წყლის რაოდენო-
ბის შემცირება იმით ახსნება, რომ
წყლის აორთქლება სუპრინოს იმ მდო-
ნარეების წყლების რაოდენობას,
რომლებიც ზღვას ერთვის.

კასპის ზღვის ვადასარჩენად მრავ-
ალი პროექტი შეიქმნა. ზოგი მათგან-
ი პირდაპირ ფანტასტიკური, ზოგიც
ძნელად განსაზოცილებელი იყო.

ზღვის ვადასარჩენის ერთ-ერთი ავ-
თი პროექტი წამოყენებულ იქნა 1936
წელს სტოკჰოლმში იუგანოგრაფების
შეკრებაზე. ამ პროექტის ავტორი წი-
ნადადებს იძულებული, კასპის ზღვა
ეკლავ შეგვეკრებოთნა შეიკ ზღვისათვის.

საბჭოთა მეცნიერებმა ავთი რეალ-
ური გეგმა კასპის ზღვის ვადასარჩე-
ნად, ეს გეგმა ითვალისწინებს, რომ
სღვა უნდა შეივსოს მასში ჩამავალი
წყლების მთავარი გაზრდის გზით.

კასპის ზღვის დიდი ეკონომიკური
მნიშვნელობა ავთი როგორც ირანის,
ისე საბჭოთა კავშირისათვის; საბჭო-
თი მეცნიერებმა სასავე ქვედოს ღო-
ნისძიებებს, რომელთა მიზანია კასპის
ღვა ვადასარჩენი არა მარტო ამ იური
კვეენისათვის, არამედ, ბუნებ-
რიგია, მთელი მსოფლიოსათვის.

კეკეკე ლეკეკე

რეტრეგარის ინსტიტუტის მონაცემე-
ბით, ამერიკის შეერთებულ შტატებში
დაახლოებით 80 მილიონი აღმართი
სეკსმ მგარას სასქებებს; აქედან 5
მილიონი — ალკოჰოლისტი. ამავე
მონაცემების მიხედვით, რამდენიმე
წლის წინა გამოშვარებულ ღო-
თი მამაკლები — 5-6-ჯერ უფრო მეტნი
იყვენენ, ვიდრე ქალები. დღისათვის
ლოთი ქალები რაოდენობა 25 პრო-
ცენტით გაიზარდა.

კალიფორნიის ალკოჰოლის დის-
პანსერში 1343 პაციენტის გამოკლე-
ვამ გვიჩვენა, რომ უმეტესი შემო-
ხვევისაგან ლოთები 7-ჯერ უფრო მე-
ტი ილეუებან, ვიდრე არამსქებლები.
ლოთებში თვითმკვლელობის შემთხ-
ვევა 3,5-ჯერ უფრო მეტია, სიყვლილ
გრძობისა და ფულტეების ანთებისაგან
ლოთებში ვაიცლებით უფრო სპი-
რია, ვიდრე არამსქელი შორის.

კეკეკე

შეიკრებმა ქვემოთსავე რეგენ-
ტაციას ახალი სწავლებური შედეგე-
ლი მას ქრეაქტორში უფრესეს
სახელებად დახსნება იმით, რომ
იგი სრულიად საწინააღმდეგეა იმ
ტყვისია, რომელიც აღწერილია ბალ-
ჯაის რომანში „შავრების ტყავი“.

როგორც ცნობილია, ეს ტყავი დრო-
ის მანძილზე ზომიანი იყლებდა. ანტი-
შავრები კი, პირებით, შეუჩერებელი
იზრდებდა. მისი ზრდის ტემპი ვეჩრ-
ლებდა ნორმალური აღმართის ზრდის
ტემპს. ამგვარიდ სიყვლილ ვადასარჩე-
ბით მედელი ფესსცემლისა და ტრან-
საქტის პრეობლება. თანხი მთავ-
რებისათვის ნაყილი ფესსცემლები
მასთან ერთად თანდათან გაიზრდებ-
ნა და შეუცვლელი მიემსახურებან
მთელ სიოცხლებში.

მართალია, ანტი-შავრების ნაწარმს
აქვს ერთი არსებითი ნაკლოვანება —
მას არ შეუძლია ფასონის შეცვლა
კაპიზოლი და ცველებილ მისდის
ინინის მიხედვით, მგარამ რას იზამთ,
ღარიბ კაცს მობლის აყოლა არ არებებს.

ქრეკეკე სახელები

ბისკაის უტყობი არის პატარა კუნ-
ძელი. იგი იოვსდელ ეს კუნძული საე-
ვეს იყო კოლოებით, რომლებიც საშ-
ველს არ ამოვლენენ არც აღმართს
და არც პირუტყვი. აღმართები თან-
გვარი საშუალებით იცავდნენ თავს,
პირუტყვი კი, ცხადია, უფრო უწყური
იყო. ამიტომ გულშემატკვიარი
მცხოვრებლები კოლოებისაგან დასა-
ცვად სახებრებს მარტულებს ეტყარ-
დნენ. წლები ვადაიდა, ქიმაბ მის-
პო კოლოები, ხოლო შავრები მინან
შემორჩინო სახებრებს. ახლა კუნძულ-
ზე უმრავალი სახებრები შევიდო-
ვლდ სირცხვილად იოვლებდა.

ქრეა- ქრეა ვახაე

რბს გაღმავრნი

—სხე ჩუმათ, ასე ფარულად უნდა ჩავგლო, არა? — ამრეთით შიშარა ვი-
დაც უნებნა და ჩემთვის გადარახული ნიღოლის სამი პერანგი დახლებ და-
მაწვინა.

— წუ დალბუსე! — შეთბევენი და იქვე დალბონ, მის წინ ჩაქვიწენი ვა-
დავად.

უცნობმა წინწევი გააკეთა, რომ წამოვეყენებინე, საყვლონი ხელი
ჩამტყავ და დირექტორთან შევავლო. ეს უცნობი ჩემს ბილვ დირექტორის
ახლოდელი აღიარდა. დირექტორის დანახვისათვის უშუალო გაესხნა, გავიძია
და მოვლად წარმოიქმნა:

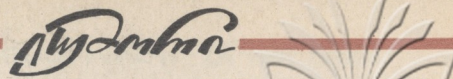
— აღარ ვიცი, რა წყაღს მივეც თავი რედაქციის დამოუკიდებელი ფუნქციონირის
დაცურთი ვაჭირების თვისზე. სამი დღეა თავმჯდომარეობა დავაზივარ. დარ-
ღვევები, იცოცხებ, ხელნი აღიკვირებ, შიგამა სილაც კი შევიდე, ყველაწ
ნაცნობ-შეგობარს წავაწვდი. ვაჭარბ, დღესაც ხელდასრული უნდა წავიდე შენ.
რამდენი სიფრთხილე ვაჩივებებს კაცს.

— ამა, კაცო, ამა! — ხელები გარლა დირექტორმა.

— მას წინათ მას ვადავური, რომ იცოდე, არ დაიჭრები — დაწყო ისევ
უცნობმა.

— მანქანა ხომ არ გქაბებოდა? — ივირა შეშინებულმა დირექტორმა.

— მანქანა არ არი, შე კაცო ბორახლები ვადავების, ჩავლენჯახ ლავი-

წის ძალს, ან უფს მოატებს, წავიღებენ იროპიდეულში და ვატარასავთ
ავაწვინებ.

— ამასვე ვარები რაღა უნდა უფილოყო? — ვავიღებენ ჩემთვის და სწე-
ნად ვადავებო. დირექტორსაც მომიხიბნის, ვიღე, აქნა? კარს სულსკურ
და ვაჭარ, თუ რას ვადავარი მისი ახლოდელი.

— გასულ კვირას ერთ კაცზე ვწირად დიდებულნი ვიყავი უცნობმა,
კიდევ კარგი, რომ ბილვ ცოლი ავად მტყავ. ვერ-უკუწევი ქმნიდელი
მოკვებდა. თურმე, იგი, ვის ვამაშვი საფინანსო? ვახუშტი მაღალღობის ცო-
ლიმტებს.

— ხო, ხო, რა ბევრე ვადავრეშობარს — შეიცხდა დირექტორმა.

— რომ უფილოყო, ჩემს ბილვ ძალდა არ დავეყვოდა. თავლერებოვანა წარმო-
ვადგინე ჩემი ოხლომა და თვალმადი კურტლები ვადავყავი.

— ამ თქვან არაფერს მოყოლა არ შემიძლება, ყველაფერი გულთან მი-
აქვს — თავა დირექტორმა.

უცნობი მომიხილვდა, მამაშვილურად თავზე ხელი გადამხივა, გულვი-
ლი უმწველი ყოფილბარო — დამაწუნარა. შეც მას ხელი გავუწოდე, ცოლის
ავადყოფობა მიუღოცი და დახისიყენ გავეშურე.

გაპიდეღებმა უსიტყვოდ გაღმწაწვდა ნიღოლის პერანგები.

თენახი 1

შინახვი იხომარი

ბიერი — ტოლო, საით ვავიწევა?
ტოლო — სანადიროდ მივიდვარ.
ბიერი — შერე, ვანახვი არ დავეჭიდება?
ტოლო — არა თავში ვიხლო? ვანახვი წახვალ თუ უვანახვიოდ, შედგე
შინახვი ერთი იქნება, ასე კი უფრო ათვი დაიჭიდება!

ტოლო — რა დავეშარია, შარლ, თითი რატომ შეგახვევია?
შარლი — დეღამ შენახვი, რომ არ დამეწევიოდა წერილის ჩაღებმა
სახვოლო უფრო.
ტოლო — შერე ჩაავედ წერილი?
შარლი — არა, დღეს დავიწვდა იმ წერილის მოციქა.

ახალგაზრდა ქალი წოპარში შევიდა მხეცების დახათავლიერებულად, რკი-
ნის გაღიანთან შეჩერდა და ფიქრში წახსულმა წარმოიხივა: — ნეტავ რა შე-
ცნობი ჩვენითვის მოითხორო ამ ვეცხებს, ლაპარაკი რომ შედლოს?
— იგი მხეცოვლი, ქალბატონო, რომ, მე ვეცხედი კი არა, ლიმი გახლა-
ვაროლი — უბახუსე იქვე მდგომარა მამაკაცმა.

ლუი XIV დროდადრო მეტად უხვირო ლეკვებს წერდა. ერთხელ მან ცნო-
ბილ ფრანგ პოეტს ბულოს წაუკითხა მსდექები და ჰკითხა: —
— ამა, რას იტყვი, ჰვირფახს თანახვალდებ?
ბულომ მოწვენილთ უბახუსე: —
— თქვენი უდიდებულესობაზე, თქვენითვის შეუძლებელი არაფერია ქვე-
ყანაზე, თქვენ არად მოვიცივადი შეგებისათა ცუდი ლეკვები, და თქვენ ეს
შეუღარებელი ოსტატობით ვაკეთებო.

გარკვანის პირველ გვერდზე: ნანა აღევანდრია — საბუთა კავშირის ჩემბინა ჰადარემა ქალთა შორის. ფოტო
ო. თუ რკიანსი. მეოთხე გვერდზე: მიკვირებო. ფოტო თ. არკვანისა.

წომერი ვავიწევა თენახვი გოგოლაძემ.

მოთავარი რედაქტორი — გ. ნატროშვილი.

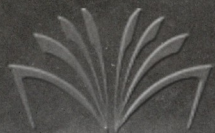
სარედაქციო კოლეგია: გ. ბახტაძე, თ. გოგოლაძე (პ/მე. მდივანი), ს. ლურში-
შიძე, ლ. კალანდაძე, ვ. კიკნაძე, ა. კუხარაშვილი, დ. ნოღია (მხატვ-
რი-რედაქტორი), მ. სააკაშვილი, ი. ტაბაღუა, უ. ჯავახიძე.

სამ. კვ ცენტრალური კომიტეტის გამომცემლობა | ტექნიკური დ. ხეფთაშვილი. კორექტორი თ. თახროძე.
რედაქციის მისამართი: თბილისი, რუსთაველის პრ. № 42, III სართ. ტელ. — რედაქტორის — 99-54-66, პ/მე. მდივანს — 99-82-89, ვაჭროვლებს — 93-28-42, 99-01-39

რედაქციის შემოსული მახალბეი ავტორებს არ უბრუნდებათ. ფასი 30 ჰაპი.
ხელმოწერილია დასახებვად 18/III-68 წ. გამოშვ. № 108. ჰად. წომი 70X108/1, 1/5 ჰად. ფურც. ნაბედი ფურც. 4,11. საავტორო ფორმითა რიოდ. 4,78.
პირბითი ფორმითა რიოდენობა 4,8. ფრაგმენტი ფორმითა რიოდენობა 4,8. ტრანკი 43,700. შეცე. № 4396. უც 02600

Ежемесячный общесоветно-политический и литературно-художественный журнал «Друш» (на грузинском языке) Издательство ЦНР Грузии.

საქ. ც. კაცის ვაშოველბობის სტამბა, თბილისი, ლენინის ქ. № 14.

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

გზა ბაკურიანისაკენ.

ფოტო ო. თურქიასი და ზ. ლადეძისა.

ИНДЕКС 76056

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

